

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
Львів, Ринок 4. 18 П. ПОВ.
Телефон Редакції 246-48
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конт.: П. К. О. Львів 504000
"Валуха Чеських Лесів"
Прага "Діло".
Рукописи не повертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . . 5.00 зол.
квартально . . . 15.00 "
піврічно . . . 30.00 "
річно . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕ.
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ "ДІЛО" В ОБ'ЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

ПАЛЬТА оригінальні **ФАБРИКА** **Рот і Рудерфер**
англійські **О Д Я Г І В** Львів, Леґіонів 3/1. (над кіном Палас

Бритійський прем'єр летить до Берхтесгаден

ПОРОЗУМІТИСЯ З ГІТЛЕРОМ У СУДЕТСЬКІЙ СПРАВІ.

Прем'єр Чемберлен переслав Гітлерові ось яку записку:

"З огляду на щораз то більше критичну ситуацію, погоджуюся негайно приїхати до Вас, щоби спробувати мирно розв'язати справу. Подорож відбуду літаком — завтра рано буду готов до від'їзду. Прошу мене повідомити, де і коли могли б Ви мене прийняти; буду вдячний за негайну відповідь. Невіль Чемберлен."

Гітлер відповів, що чекає на Чемберлена 12. 9. 39.

ПРЕМ'ЄР ЧЕМБЕРЛЕН УЖЕ ВІДЛЕТІВ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Прем. Чемберлен відлетів до Німеччини з мюнхенського аеродрому в Гестен в год. 8.35. Проводили його лорди Галіфакс, Кедоген, Брокет та Локлендері і німецький амбасадор.

Всіляючи до літака, прем. Чемберлен заявив журналістам:

"Іду до Гітлера, бо здається мені, що в теперішній ситуації розмова з ним може принести корисні наслідки. Моя політика все змагала до того, щоб запевнити мир. Гітлер охоче прийняв мою пропозицію: це збільшує в мене надію, що моя візита не залишиться без наслідків."

ЧЕМБЕРЛЕН ПРИЙДЕ ДО БЕРХТЕСГАДЕН КОЛО 4. ГОДИНИ ПОПОЛУДНІ.

Літак прем. Чемберлена причалить у Мюнхені коло 1. години; там буде чекати мін. Рібентроп та амб. Гендерсон. Далі поїде Чемберлен самоходом або полетить Гітлеровим літаком до Айрінгу, віддаленого 25 км. від Берхтесгаден; де є приватний летунський майдан Гітлера.

Від ходу розмови буде залежати, чи Чемберлен відіде з Берхтесгаден у п'ятницю, чи залишиться довше.

ГРАТУЛЯЦІЇ.

Постанова Чемберлена викликала чимале враження, зокрема у британській імперії. Чемберлен дістає звідусіль гратуляційні телеграми, м. ін. від прем'єрів Канади й Австралії.

Далаядіє також хотів летіти до Берхтесгаден?

"Таймс" твердить, що думку лету до Берхтесгаден подав прем. Далаядіє, ще підчас телефонічної розмови у вівторок ввечері. Він хотів летіти разом із Чемберленом, але цей останній звернув увагу, що це не було б побажанням, яке Гітлер міг би зажадати, щоб і Мусоліні приїхав на спільну нараду.

"Таймс" підкреслює, що Франція вповні потребує поїздки Чемберлена.

РІБЕНТРОП ВДОВОЛЕНИЙ.

Рібентроп заявив кореспондентові "Дейлі Мейло" Вордові Прайсові: "Постанова Чемберлена мене вразила. Я переконаний, що посередня розмова між шефами обох урядів може мати чимале значіння — не лиш для судетської справи, але й для налагодження німецько-британських взаємин. Я здавна бажав, щоб Гітлер стрівся з Чемберленом і дуже тішусь, що це моє бажання здійснилося. Високою ціною Чемберлена за його реальний підхід до політичних питань."

"НАЙБІЛЬШ ІСТОРИЧНИЙ ТА ДРАМАТИЧНИЙ ЛІТ".

Вся британська преса з ентузіазмом прийняла виїзд прем. Чемберлена до Німеччини. Всі з признанням підкреслюють, що 70-літній прем'єр перший раз у житті рішився на подорож літаком, щоб рятувати європейський мир.

Поїздки Чемберлена одобрив не лише весь уряд, але й провідники партії праці.

Націоналістична змова в УССР.

ПТУ викинуло нову націоналістичну організацію, зокладку з членів компартії, з осередком у Львові. Арештовано чимало визначних партійних та державних діячів.

У Хмельницькій районі арештовано партійного секретаря Горохова, що кермував повстанним рухом та організував напади на представників влади.

Перед реорганізацією французького уряду.

З Парижа наспіла вістка, що прем. Далаядіє у найближчому часі уряд на шийі вийде, до якого увійшли би також соціалісти й представники правих. У цій справі Далаядіє перевів уже розмови з кількома політичними провідниками.

Паніка на ньюйорській біржі.

У вівторок п'яним ввечері зашумілися ньюйорські біржники; вони втра

тили по 5 точок. Це викликало на біржі велике замішання.

Австралія прийме 50.000 жидівських емігрантів.

Рішор музрішніх справ австралійського уряду заявив, що Ав

стралія 10 літ прийматиме по 5.000 жидівських емігрантів.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
Львів, Ринок Ч. 10. П. ПОВ.
Телефон Редакції 246-45
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Ковто: П. К. О. Львів 504 060
Валку Чеських Легіонів
Прага „Діло“.
Рукописи не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
чвертьрічно 15.00 „
піврічно 30.00 „
річно 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕ-
ХОСЛОВАЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 1.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СЕТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛО“ В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

ПАЛЬТА оригінальні ФАБРИКА Рот і Рудерфер англійські ОДЯГІВ Львів, Легіонів 3/. (над кіном Палас

Бритійський прем'єр летить до Берхтесгаден

ПОРОЗУМІТИСЯ З ГІТЛЕРОМ У СУДЕТСЬКІЙ СПРАВІ.

Прем'єр Чемберлен переслав Гітлерові ось таку заяву:
„З огляду на шораз то більше критичну ситуацію, погоджуюся негайно приїхати до Вас, щоби спробувати мирно розв'язати справу. Подорож відбуду літаком — завтра рано буду готов до від'їзду. Прошу мене повідомити, де і коли могли б Ви мене прийняти; буду вдячний за негайну відповідь. Невіль Чемберлен.“

Гітлер відповів, що чекає на Чемберлена 15.9.38.

ПРЕМ'ЄР ЧЕМБЕРЛЕН УЖЕ ВІДЛЕТІВ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Прем. Чемберлен відлетів до Німеччини з львівського майдану в Гестен в год. 8.35. Проміж його льорди Галіфакс, Кедоген, Брокет та Лондондері і німецький амбасадор. Відлітаючи до літака, прем. Чемберлен заявив журналістам:
„Ду до Гітлера, бо здається мені, що в теперішній ситуації розмова з ним може принести корисні наслідки. Моя політика все змагала до того, щоб запевнити мир. Гітлер охоче прийняв мою пропозицію; це збільшує в мене надію, що моя візита не залишиться без наслідків.“

же принести корисні наслідки. Моя політика все змагала до того, щоб запевнити мир. Гітлер охоче прийняв мою пропозицію; це збільшує в мене надію, що моя візита не залишиться без наслідків.“

ЧЕМБЕРЛЕН ПРИЙДЕ ДО БЕРХТЕСГАДЕН КОЛО 4. ГОДИНИ ПОПОЛУДНІ.

Літак прем. Чемберлена причалить у Мінхені коло 1. години; там буде чекати він. Рібентроп та амб. Гендерсон. Далше поїде Чемберлен самоходом або полетить Гітлеровим літаком до Айнріngu, віддаленого 25 км. від Берхтесгаден, де є приватний льотунський майдан Гітлера.

Від ходу розмови буде залежати, чи Чемберлен відіде з Берхтесгаден у п'ятницю, чи залишиться довше.

ГРАТУЛЯЦІЇ.

Постанова Чемберлена викликала чимале враження, зокрема у британській імперії. Чемберлен дістає звідусіль гратуляційні телеграми, м. ін. від прем'єрів Канади й Австралії

Далядіє також хотів летіти до Берхтесгаден?

„Дейлі“ твердить, що думку лету до Берхтесгаден подав прем. Далядіє, ще підчас телефонічної розмови у вівторок ввечером. Він хотів полетіти разом із Чемберленом, але цей останній звернув увагу, що це не було би побажанням, бо Гітлер міг би зажадати, щоб і Мусоліні приїхав на спільну нараду.

„Дейлі“ підкреслює, що Франція впродовж поїздки Чемберлена.

РІБЕНТРОП ВДОВОЛЕНИЙ.

Рібентроп заявив кореспондентові „Дейлі“ Вордові Прайсові: „Постанова Чемберлена дуже мене врадувала. Я переконаний, що міжнародна розмова між шефами обох урядів може мати чимале значіння — не лиш для судетської справи, але й для налагодження німечко-бритійських взаємин. Я здавна бажав, щоб Гітлер стрівувався з Чемберленом і дуже тішусь, що це моє бажання здійснилося. Високо ціню Чемберлена за його реальний підхід до політичних питань.“

„НАЙБІЛЬШ ІСТОРИЧНИЙ ТА ДРАМАТИЧНИЙ ЛЕТ“.

Вся британська преса з ентузіазмом прийняла виїзд прем. Чемберлена до Німеччини. Всі з призианням підкреслюють, що 70-літній прем'єр перший раз у житті рішився на подорож літаком, щоб рятувати європейський мир.

Поїздки Чемберлена одобрив не лише весь уряд, але й провідники партії праці.

Націоналістична змова в УСССР.

ПВ викрило нову націоналістичну організацію, що складається з членів компартії, з осередком у Ленінграді. Арештовано чимало визначних партійних та державних діячів.

Перед реорганізацією французького уряду.

З Парижа надійшла вістка, що прем. Далядіє у найближчому часі уряд на шийний бан, до якого увійшли би також соціалісти й представники правіці. У цій справі Далядіє перевів уже розмови з кількома політичними провідниками.

Паніка на ньюйорській біржі.

У вівторок літнім ввечером валомилися ціни на ньюйорській біржі; вони втрачали по 5 точок. Це викликало на біржі велике замінання.

Австралія прийме 50.000 жидівських емігрантів.

У вівторок літнім ввечером валомилися ціни на ньюйорській біржі; вони втрачали по 5 точок. Це викликало на біржі велике замінання.

Австралія 10 літ прийматиме по 5.000 жидівських емігрантів.

Шкоди з недоцінювання національної проблеми.

Львів, 15. вересня 1938.

У змаганнях трьох з половиною мільйонів судетських німців зголошується до слова ідея самоозначення тих народів і тих національних відомків, які з тих чи інших причин, найбільше наслідком повоевних мирних договорів, опинилися в чужині у чужих, причіпкою до чужиних державних націй. Бо і в самій Чехословаччині не одні судетські німці, але також словаки, українці, маляри та поляки — словом усі „національні меншини“ при сучасній догматичній для них ситуації зголошують свої права до самостворення про себе, до співвирішного голосу в державі, якщо ця держава має існувати.

На прикладі Чехословаччини можна прослідити також етапи, які окремі „національні меншини“ у своїх кожочасних змаганнях за національне самоозначення пройшли від 1919. р. до сьогодні. Судетські німці та маляри опинилися у рямцях Чехословаччини просто як спадщина по Австро-Угорщині, закарпатським українцям міжнародно забезпечили територіальну самоуправу, таку саму самоуправу чехи в т. зв. пітсбурзьким договорі зобов'язалися були дати словакам. Але верховодний у державі чеський нарід, наслідуючи в національному питанні гірші сусідські приклади й не оглядаючись ні на міжнародні договори, ні на власні зобов'язання, ні на факт, що три з половиною мільйони судетських німців становлять чейже більшість на своїй території, проявляв легкомисну охоту закріпити стан свого верховодства на віки-вічні. Наслідки того бачимо. Вони були при дальшій рості національного самопочуття меншини скорше чи пізніше прийшли самі собою навіть тоді, якщо й виключити роллю, яку в судетсько-німецькій справі відіграв третій Німеччина, а в малярській — будапештський уряд.

Через неполаду у своєму часі справи національних меншин загрожено тепер само державне існування Чехословаччини. Не виключено, що П не вдасться врятувати навіть англійським політичним акушерам, навіть англійському прем'єрові Чемберленові, що саме приїхав з такими намірами до Німеччини.

Показується на чехословаському візрі, що в ері ростучої на очах національної самосвідомості найменших навіть народів право до життя мають тільки ті багатонаціональні держави, яких існування забезпечене не насильством, не асиміляційним гоним, не топтанням і легковаженням національних прав своїх меншин, тільки побудоване на гармонійній, повноправній та повновартійній співпраці всіх національностей, що цю державу заселяють, як це бачимо у трьох національній Швайцарії.

Сучасна доля Чехословаччини може бути несподіванкою хіба тільки для тих, що не розуміють та не хочуть розуміти динаміки національних рухів у XX. столітті, хоча не в останніх історичних часах, а за пам'яті таких нашого покоління національна справа стала прикладом до упадку двох великих монархій: російської та австрійської. І ніщо інше, тільки національні конфлікти коштували море крові

на Балкані, в Ірландії, в Альзасі-Лотарингії і в чималі інших закутках Європи.

Коли деякі „шасанні посідачі“ не звертають уваги на правдиві та справедливі вирішення проблеми національних меншин і гадають, що сучасні перипетії Чехословаччини не можуть повторитися при відповідних обставинах, то нагадують собою того господаря, що біжить купити синівку аж тоді, коли хата вже горить.

На жаль, навіть такі міжнародні установи, як організація Конгресу національних меншин, не мають практичного впливу на долю національних меншин у державах, у яких ті меншини позбавлені людських, громадянських та національних прав. І таким чином, при безсилі Женевської Ліги Націй, при тільки теоретичній вартості організації Конгресу національних меншин створюється в Європі численні ядра національних конфліктів та неспокоїв — на чехословацький взірець.

„Прийшло військо, відійшов парламент“

Варшава, 13. вересня 1938.

Варшава сподівалася й очікувала зміни уряду. Сталося інакше: уряд залишився, відійшов парламент, по якому ніхто не плаче. Ще вчора увечері, ще нині рано, біля — ще й по обіді, коли варшавські вулиці і площі шуміли від радісних окликів юрби на честь війська, що верталася з маневрів — ніхто не сподівався такої скорої, такої знаменної події великого внутрішньо-державного значення.

Декрет президента держави про розв'язання законодавчих палат — усіх заскочив. Не передбачила його чванлива своїми політичними реверансами брукова варшавська преса, не сподівалася такої події гурт професійних каваріанських політиків, що фабрикують на експорт найбільш емоціональні вістки та сенсації. Тому і зрозуміло, що голоси газетарів з надзвичайним виданням, які сповіщали про декрет голови держави — викликали деяке замішання і питання: Що це значить?

Найприкріше заскочила ця „нагла“ подія — ясна річ — самих послів і сенаторів. Деякі з них довідалися про свою немилу деградацію таки підчас буденних „політичних“ підвечірків у каварнях і з сумною резигнацією могли приймати... кондольєнції.

Оця несподіваність рішення найвищого державного чинника — дезорієнтувала прилюдну опінію. Очевидно, важок тут говорити про якусь широку опінію цілого громадянства. Варшавська публіка взагалі мало коли цікавиться актуальними політичними подіями, тож і містка про розв'язання законодавчих установ перейшла тут без більшого враження. Що цікавіші варшавяни пристають перед шибками найбільш каварень і з цікавістю приглядаються аденервованим обличчям б. послів і сенаторів, що мов здетронізовані королі засідають у гурті своїх „штабових“ приятелів.

Якіж причини і цілі тої непересічної події?

Говорити про них покищо важко і не важко. З одної сторони вичислили їх самі мотиви президентського декрету, з другої ці мотиви власне дали притоку до різних політичних інтерпретацій. І так коли нпр. одні бачать у них заповідь цілковитої тоталізації державного ладу, то інші схилоються до демократичної інтерпретації заяви президента, вказуючи на особливий мент П появи, останні постанови людювці, загальну ситуацію краю, передвирборчу атмосферу тощо.

Вороги полк. Славеска вітають у декреті президента початок нової демократії, прихильники пригадують сьогодні перші візити б. маршала сойму та інциденти, що з них виникли, і не щадять слів песимізму. Річ дивна і незрозуміла: д. мало говорять сьогодні про роллю Озону і його протекторів, а тимчасом він мусів заважати на цій цілій справі, якщо не цілковито, то будь-що-будь значно.

В моменті, коли пишемо ці слова (пізні вечірні години), політична Варшава оперує вже надливовижишими поясненнями причин події та буде нові констеляції на політичне завтра.

М. І. багато уваги присвячує політична тутешня каварня Українській справі і ролі супроти актуальної події. Вашому кореспонден-

Жаль також, що жертвою невміння своєчасно налагодити національні справи у своїй державі може впасти саме культурний та інтелектуальний чехословацький нарід, що на всякий випадок не раз давав докази, що йому не чуже зрозуміння проблеми бездержавних народів.

Одначе особлива вага національного питання і незвичайно важке його правильне вирішення саме на межі культурного світу та більшовизму. Хто мав би підвагу і яких ужив би він аргументів на те, щоб доказувати, що саме на цьому, такому важкому перехідному місці, тебто в Польщі та в Румунії, національне питання вирішено справедливо, як взірець та приклад для тих мільйонів, спрагнених національної волі, що споглядають сюди з того боку кордону? І хто приносить за це вину, що за 18 літ національна проблема шести мільйонів українців з цього боку ще більше заплаутана, як перед- тим?...

— о —

тові заявив м. ін. один з д. добре зорієнтованих польських політиків, що останні політичні виступи українських парламентаристів були одним з аргументів сьогоднішнього жесту голови держави. Нормалізація — на гадку нашого інформатора — сьогодні остаточно змерла і якщо ще раз малаб вона народитися, то авторами, чи пак контрагентами її будуть нові люди. Якщоб суспільність нашої держави мала

дещо втратити на цій зміні — заявив наш співрозмовець, — то українська його частина несе, здається, найбільші втрати. Вже сьогодні можемо сказати, що нпр. теперішні провідники ВУО з певністю не засядуть більше у фотелі на Вейській“...

У хвилині, коли маємо відсилати цю кореспонденцію, на місті появилися нові надзвичайні видання озоново-проурядового „Кур'єра Поранного“, в якому читаємо м. ін.: „Розв'язання сойму та сенату — це д. важка подія нашому внутрішньому житті. Президент держави (в мотивах — КТВ) безсумнівно мав нагадці пам'ятну ініціативу маршала Сьмігоса, що весною 1936 р. висунув програму національної консолідації під гаслом оборони Польщі. Все, що від того часу діється у Польщі — міститься лише в рядах тої програми. Звертає увагу в декреті президента кінцелого уступ, де п. президент заявив, що нових законодавчих палат буде очікувати рішення становища в справі виборчої організації до сойму та сенату“. Вирішення тої спеціальної проблеми вказує на вагу, що П прикладає голова держави до справи майбутньої організації. Розглядатимуть її нові палати. В той спосіб — кінчить „Кур. Пор.“ — з сьогоднішнім днем ми увійшли в період, коли Польща матиме нагоду виказати свою політичну зрілість“.

На двірці зустрічаємо знайомих польських опозиційних кореспондентів. На питання: Що нового? — один з них відповів: Анічого особливого; у світі — промова Гітлера в нас прийшло військо (з маневрів) та відійшов парламент...

КТВ

Після нірнберського конгресу.

Берлін, 13. вересня.

Шойно закінчився 10-ий конгрес нім. націосоціалістичної партії, що продемонстрував ще більшу в цьому році сконсолідовану силу Німеччини, моральну і військову.

Якщо загально відомою аксіомою є, що більша або менша духовна єдність народу творить міць або слабкість нації, то Гітлер поставив світ перед твердим монолітом німецької нації, зєднаної та солідарної.

Німецьке військо, сила та організація якого є тим менш оманна, що вона спирається на сильну духовно об'єднану націю, чарувало своїми вправами захоплених учасників і гостей Нірнбергу. Там показували нові удосконалення військової техніки — важкі гармати, нові типи літаків і зразкову протиповітряну зброю.

Але не тільки військові вправи, дефіляди німецьких формацій та різні промови притягнули цього року увагу світу до Нірнберга (значіння якого росте кожного разу поруч зі зростом самої Німеччини); світ чекав тепер, що з Нірнбергу прийде до вибуху або до відпруження тої кризи, що охопила Європу в останніх часах.

Військові приготування стягування війська, нервові засідання ради міністрів та воєнних рад у різних столицях Європи досягнули свого вершка 12. ц. м. (як відомо, дата, в яку Гітлер, згідно з поміченням людей заборонних, приймав усі свої найважливіші рішення) перед кінцевою промовою німецького канцлера. Сподівалися, боялися найгіршого. Одначе коли напружене було становище в самій Німеччині, то найбільше нервовості проявили такі країни колишньої (і майбутньої) Антанти, залякані маривом війни.

Два фронти політичної думки — тотальні держави фашистівські та їх противники — сформувалися в цілому світі. Вони ніяк не можуть прийти до порозуміння, до тривкого миру, між ними мусить дійти до удару і, здається, нема тої сили чи комбінації, що моглаб цю небезпеку усунути. Тепер залишається тільки питання: коли, де, як і в якій формі цей бій розіграється.

Фашистський фронт ще не осягнув свого вершка — він розвивається, тоді як його противники, здається, дійшли до кульмінаційної точки. Вчора ми мали провокації в Еспанії, сьогодні судето-німецьку кризу, завтра невідомо що прийде.

Найбільше лякається війни червона Москва, що як це показав литовсько-польський та далеко-східний конфлікт, не всіляк активно ве-

сти війни і в диверсії інших сподіватися на кріпiti своє становище.

Нірнберські промови Гітлера та Гебелса яскраво вказали на непримирені їх позиції, чому Гебелс старався доказати мирні наміри Німеччини, проти якої веде в різних дрібних інтригах Москва. Нірнберський конгрес дав ясної відповіді на все те, чого чекали в Європі і покищо далі йде дипломатична гра, що може принести за собою велику подію.

Тарас Чума

Закарпаття

ДЕЛЕГАЦІЯ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ У ЧЛЕНІВ ЧЕСЬКОГО УРЯДУ.

Мін. Франке висилає надзвичайну комісію. Перед кількома днями була в нас інформація про те, що спеціальна делегація Першої Української Центральної Народньої Ради під проводом голови о. А. Волошина, виїхала до Праги, щоб урядовим чинникам представити запитання українського народу на Закарпатті передати українські домагання у справі реторції автономії. Була згадка про те, що делегація була у прем'єра Годжі та міністра Франке.

Аудієнція в міністра Франке тривала годину. Делегація повідомила міністра про кривди, які заподіяли українському населенню панове Хмельарж, Разшер та Меліхар, головними чинниками у т. зв. шкільному репраті. В часі розмови з мін. Франке дійшло до словної перепалки, в часі якої один член делегації заявив, що якщо він був міністром, знав би, як зліквідувати мовний хаос на Закарпатті. На запит мін. Франке, як він це зробив би, член делегації відповів:

— Я кермувавсь постановою наукової комісії Мін. Франке в розмові заявив, що ми не за російською мовою у закарпатському шкільстві, але між двома напрямками хотіли дійти до якоїсь „карпаторуської“ синтези.

На це делегація заявила йому, що така синтеза була т. зв. „панькевичівська“ і не могла бути приспособлена українську писемність до закарпатських обставин — замість але теперішній шкільний режим що обабиди

Делегація навіла цілу шкату конкретних фактів з нечуваного хаосу у шкільній на Закарпатті, як теж у справах несправедливих перекосів українських учителів і домагалася усунути в Закарпатті спричинників цього стану: Уматра, Равишера і Медікара. Крім цього делегація запросила мін. Франке на Закарпатті, щоб він на свої особисто переконання, якою мовою говорить наш нарід. Вкінці мін. Франке згодився вислати надзвичайну комісію на Закарпатті, що має об'єктивно розслідувати всі докислювання, кривди і несправедливості та вислати на місці пошкоджених учителів і своїх батьків та дітей.

Делегація на всіх адляденнях всюди якнайрешучіше домагалася негайної ревізії чеських шкіл на Закарпатті та видання строгої заборони всім чеським учителям, урядовцям, жандармам, фінансовим сторожам і всім урядам, що мають безпосередній вплив на населення, втягати українські діти до чеських шкіл й агітувати та робити тиск на українських батьків, щоб давали своїх дітей до чеської школи.

Чому губернатор це все терпить?

Один з міністрів, вислухавши скарги делегції на теперішню шкільну політику та на поведінку шкільного реферату в Ужгороді, вхилився за голову і запитав:

— Чому губернатор це все терпить? Чому зараз не зажадає дисциплінарки і не вимагає усунути цих панів з проводу шкільного реферату? Він же має якихсь правних дорадників, щоб йому сказали, що має робити.

Поведінка губернатора Грабара в справі відкриття на Закарпатті викликає в Празі загальне здивування. Особливо його згода не те, щоб українських дітей записувати до чеської школи в Великих Лучках та щоб іменувати чотирьох чеських професорів до шкільного реферату.

Гріх проти республіки.

Міністр Шрамак, коли делегація вручила йому меморіал та навіла кілька випадків злочинів, запитався, чи ці випадки подані в межах, і як довідався, що так, обіцяв, що лист меморіалу подасть до відома на найближчому засіданні ради міністрів, бо вважає гріхом проти республіки таку поведінку в теперішню важку пору.

Міністри дивуються...

На адляденні в міністра справедливости Держа делегація домагалася, щоб усунути ужоградського прокуратора д-ра Турека, бо він не має місцевих обставин і мови та ще з інших причин. Делегація відчитала декілька сконфіскованих місць у „Новій Свободі“. Це викликало у мін. Дерера й у президії ради міністрів розураження. З другого боку делегація здивувалася, коли довідалася, що українську пресу в Ужгороді конфіскує прокуратор української національності, бо-ж д-р Турек чех. З цього видно, які інформації має чеська централізація про те, що діється на Закарпатті.

Як хочемо мати менше прав, як інші національні меншини.

Делегація у всіх компетентних чинників заявила, що автономна Підкарпатська Русь не має менше прав, як інші національні меншини матимуть після нормалізації національних відносин.

ПРИЗІД МІНІСТРА ЗАДІНИ.

На дніх приїде до Ужгороду чехословенський міністр різниства Задіна, щоб після його приїзду приваляжності Закарпаття до чехословенської республіки — „протудіювати певні конкретні питання“. Він буде приймати на своїх зустрічах селянських організацій та представників сільських громад. „Нова Свобода“ вже цей приїзд чехословенського міністра з національними виборами до союму і слушно зазначає, що перед виборами „питання земельних реформ“ все стало актуальне. Після висловлення цього питання притуплювалася, тому саме питання не зійшло з політичного порядку денного виборів.

ДУХОВНИЧА І ОТШ ВАСИЛІЯНИ.

Ужгородський москвофільський „Русский Голос“ явився з приводу відпуску в Мукачеву, домагаючись від оо. Василіянів, щоб вони своє відношення до всього цього питання висловили на „той путь“, яким ішло „Русское общество Духовнича“, бо редакція „Р. Н. Голосу“ і його кількох читачів не можуть більше на відпуст.

Особливо цей глас москвофільсько-

го органу, ужгородське „Українське Слово“ зауважує, що ні чин оо. Василіянів ні прочани на мукачевський відпуст на заросали „путь“ Мукачеву — москвофілі не вернутись. Тих прочан усе більше й більше приходить на відпуст саме тому, що „отш Василіяни вступили на правдиву дорогу, виголошують проповіді в новий дус і чистою, рідною, матірною мовою, а не мішаниною, як то було колись“. А „Р. Н. Г.“ зі своїм почотом може лишитися дома, бо його відсутності не зауважать...

ПОХОРОН „РУССКОЙ КУЛЬТУРИ“ В МУКАЧЕВІ.

„Нова Свобода“ з 13. вересня приносить таку вістку: „Кращий зід членів „общества Духовнича“, конгрес русофільських студентів, „день русской культуры“, празнування 950-літнього ювілею хрещення Руси, святкування ювілею 20-ліття республіки й загальні збори общества Духовнича. Всі ті москвофільські імпрези стягнули до Мукачеву 190, словом: стодевятьдесять людей, тоді, коли „русские“ очікували принайменше десять тисяч. Вчорашній „день русской культуры“ був справжнім похороном кацапства на Закарпатті. „Шестіє“ го-ролом, в якому взяли участь: три роверисти з трьохцветними лентами на колесах, за ними 70 скатів з Королеви, Ужгороду й Мукачеву, і вкінці машерували недопити „русскости“ в числі 190. Цей „похоронний похід“ висликував просто сміх у посторонніх глядачів. Вийшло на світло, що шкільний плабесіт, на який „русские“ так голосно покликуються, завдав смертельний удар москвофільству між нашими народами“.

Реклама NIVEA. Має 240-280

З польської преси.

Польська преса про розв'язання союму й сенату.

У своєму розпорядку про розв'язання парламенту президент держави зазначив, що новий сойм має зайнятися справою зміни виборчої ординації. Виринає питання, чи тільки тією справою. Цікаво, чи той новий сойм після зміни виборчої реформи стріне доля його попередника, чи може він вибратиме ще й президента держави в 1940-ому і потім уже аж до кінця каденції. У цій справі „Век Нови“ (з 15-го ц. м.) пише:

„Життя союму і сенату, що виключається з найближчих виборів, буде недовге, бо найдалше взимі 1939—40 р. відбудуться нові парламентарні вибори, які дадуть водночас членів для найближчих зборів електорів“.

Недвозначне побажання в цьому напрямі висловив К. Чапінський в „Роботнику“ (ч. 259 з 15. вересня ц. р.) у статті п. н. „Важна хвилина“ пишучи про те, що шлях до зміни виборчої ординації, який вибрав президент держави, надто довгий.

„Але може бути скорочений, якщо новий сойм відразу, від початку займеться зміною ординації; якщо швидко її полагоди́ть; якщо обмежить своє життя до швидкого полагодження тієї справи. Мусить бути рішуча постановка негайно розв'язати цю справу. Саме про цю постанову йде“.

П. Чапінський хотів би, щоб новий сойм був ствердженням демократизації країни.

„Розв'язання теперішнього союму може бути кроком в напрямі демократизації держави цього прагне ціле громадянство; прагнуть

особливо працюючі маси робітників, працівників, селян. Річ тільки в тому, щоб за цим першим кроком консеквентно прийшли далі... Чи прийдуть?“

Цат-Машкевич у вилеському „Саові“ (ч. 253 з 14-го вересня ц. р.) міркуючи на тему нового союму ставить питання: „Хто в цьому союмі буде, кого в ньому не буде?“ і відповідає:

„Опінія Варшави гадає, що декрет, яким розв'язано парламент, був спрямований у так звану режимову опозицію, тобто в тих співробітників Великого Маршала, що не ввійшли до Озону. В часі вибору полк. Славек маршалам союму буз-ж голоси, що цей вибір приспішить розв'язання союму. Це пророчтво несподівано справдилося. Чи кола, які уважають полк. Славека за свій моральний прапор, стануть до конкуренції з Озоном, чи ні, про це ще передчасно говорити. Чи „Строніцтво Народоне“ покине своє становище внутрішньої еміграції, чи вступить у виборчі ради, цього сьогодні теж не можна пересуджувати... Зате напевно візьме участь у виборах Напрала, яку фірмує Озон, майже напевно візьме „Строніцтво Праці“ і вкінці дуже можливе, що ППС. Таким чином до союму ввійдуть широким ві-яльцем всі люди, яких сьогодні окреслюють як фронт міністра Квятковського. Від „Новой Річиполсполитої“ через „Гонец“, Озон аж до периферії соціалістів“.

Деяке світло на справу унасти „Строніцтва Людового“ в виборач кинула його орган „Дзенік Людові“, який підкреслюючи, що є деяка суперечність в тому, що новий сойм, який має зайнятися зміною виборчої ординації, мають вибрати ще на підставі старої ординації, пише:

„Дальший розвиток політичного життя в Польщі цю суперечність без сумніву усуне і чим швидше це прийде, тим скоріше здійсниться слова декрету, яким розв'язано сойм і сенат, про покликання до життя палат, що могли би своїй праці дати повніший висіть течій, що нуртують у громадянстві. Не тільки повніший, але зовсім повний! Отже від учорашнього дня гасло зміни виборчої ординації в дусі демократичних постулатів набирає особливої сили і значіння. Боротьба за реалізацію постулату входить в рішальну фазу“.

Консервативний „Час“ (ч. 253 з 15-го вересня ц. р.) пише:

„Важко ще сьогодні передбачити, чи виборча підстава майбутніх палат буде поширена в усіх напрямках і чи не будуть виправдані побоювання, що її поширять одностроно в напрямі лівиці. А крім цього треба взяти під увагу ще один факт. Виборча ординація до союму, що досі обов'язує, ділитиме виборчий акт на дві частини: вибір кандидатів і вибір посади зпоміж кандидатів. Кандидатів вибирають виборчі колегії, на яких склад мають рішальний вплив самоуправні тіла. Ці самоуправні тіла від 1935-го року не змінилися. Отже вирінає питання, чи при найближчих виборах ці тіла кермуватимуться іншими мотивами, ніж при попередніх виборах“.

Загалом беручи всі голоси польської преси у зв'язку з розв'язанням союму і сенату та майбутніми виборами зводяться до згодів та запитів, на які покищо ще не знаходять відповіді.

Безпереривна серія вигр...

Зол. 25.000
на ч. 150524

Зол. 25.000
на ч. 110998

Зол. 15.000
на ч. 72164

і багато вигр нижче 15.000 зол.
впало на льоси куплені в незмінно
шасливій колектурі

„НАДІЯ“

Львів, Леґіонів П.

в 4-тім, 5-тім і 6-ім дні тягнення!

Загалом беручи всі голоси польської преси у зв'язку з розв'язанням союму і сенату та майбутніми виборами зводяться до здогадів та запитів, на які покищо ще не знаходять відповідей.

Микола Бенцаль

НЕСПОДВАНА СМЕРТЬ НАШОГО АРТИСТА.

У цій хвилині дістала наша Редакція телеграму з Коломиї, що там помер на 47. р. життя на удар серця наш відомий артист Микола Бенцаль. Кілька днів тому ми читали допис з перших вистав нашої нової об'єднаної театральної трупи ім. І. Котляревського, що почала свою працю в Коломиї. М. Бенцаль був до останнього часу директором театру ім. І. Тобілевича, що створив спільно з „Загравою“ новий ансамбль з новою назвою і виступав майже в усіх пєсах.

Вістка про смерть М. Бенцала — на перший погляд майже неймовірна. До останнього часу всі бачили цього артиста як завсідни — бадьорим, усміхненим, повним запалу до праці. Була це людина молода, не тільки на сцені багато молодша, ніж у дійсності, але і при приватній зустрічі залишала враження молодого. Не знаємо точних дат життя Миколи Бенцала. Хто збирає їх, як довго артист іще молодий, і ніхто не нагадав навіть його ювілею! Знаємо, що він брав участь у великій війні та в наших визвольних змаганнях і від часу, як поєднав свою долю з рідною сценою, не виходив зі злиднів — невідступних товаришів усіх артистів нашого народного мандрівного театру.

І як це буває зовсім природно у всіх акторів: найбільшими подіями його життя були його виступи на сцені. Здається, нема містечка в Галичині, де не знали б Миколи Бенцала в його різних ролях — від уродливих бадьорих парубків до сивоволосих старців, від безжурних співочих птахів оперетки до героїв похмурих і крицевих національних трагедій. М. Бенцаль грав у всіх жанрах нашого театрального репертуару не тільки тому, що артисти наших обмежених кількісно театральних труп не можуть вибирати собі ролі ані спеціалізуватися; він мав справжній хист того ідеального актора наших народних театрів, що передовсім виконує обов'язок і бере на свої плечі якнайтяжчий тягар, не шануючи ні свого здоров'я ні навіть самого таланту.

Скала Бенцалевого репертуару була справді

величезна: сьогодні ми бачили його в „Орфео у пеклі“ та „Гейші“, завтра в „Ой не ходи Грицю...“, на третій день у сальоновій чужинській пєсі, то знову в ролі Мазепи чи досвідного старенького дідуся. М. Бенцаль співав, гуляв, мав природний добродушний і козацький гумор, як і вмів добувати із своєї душі тони широкого, сильного патосу, що міг і зворушувати аудиторію. М. Бенцаль не належав до тих великих артистів, що створюють нові могутні типи з сильною зазначеною індивідуальністю і що залишають в умі глядачів враження на роки, немов би вони зустрілись зі живими людьми чи побачили на мить тіні великих покійників. Він сам знав межі свого таланту і ніколи не був гордий на те, що переходило ці межі. Це була одна з дуже симпатичних рис спільних йому як артистові та людині: він був завсідни природний, ширший, не намагаючись жестикулювати, ні мімікою, ні голосом, а пробував добути із самої душі просте, безпосереднє переживання. Завдяки своїй широті та природності М. Бенцаль умів промовляти до публіки так само, як умів прихилити до себе своїх товаришів у приватному житті.

Велика скромність, людяність і повне зрозуміння громадського обов'язку належали до тих великих і рідких прикмет М. Бенцала, що здатували йому загальну симпатію. Завдяки цим прикметам він міг би був при кращих обставинах добитися багато кращого становища і може ще прожити не один десяток років спокійно та без матеріальних клопотів. М. Бенцаль був прикладом великого природного таланту, що сам собі все завдячує, таланту, яких у нас так багато пропадає, не діждавшись свого повного розвитку. Смерть М. Бенцала є великою втратою для нашого театру і викличе ширший жаль між усіма, що мали нагоду з ним ближче чи тільки принагідно познайомитися. — В. Й. П.

Похорони відбудуться в п'ятницю 16. ц. м. в Коломиї, в год. 14. з дому жаболи при вул. Вільсона ч. 9.

Що писало „Діло“ 50 років тому

Понеділок, 17 (5) вересня 1888.

ВСЕАРОДНЄ ВІЧЕ У ЛЬВОВІ.

Подаючи вістку, що в місяці жовтні відбудеться у Львові всеароднє віче, „Діло“ писало:

„Ми переконані, що це вістку прийме Галицька Русь з радістю. Ми вже від довгого часу вказуємо на потребу відновити такого всеароднього віча в столиці нашого краю. На денному порядку стоять багатоварні справи, життєві питання, які треба піддати під осуд і вирішення всеароднього віча“.

„РУСИНАМ НЕ ДІЄТЬСЯ В ГАЛИЧИНІ КРИВДА“.

У статті п. н. „Баламутства „Дзєнніка Польского“ — „Діло“ писало:

„Дзєннік Польскі“ з 14-го вересня присвятив руському народові і „Русином в сьмім“ окремий статтю, якою намагається перевести голословний донос, що русинам не діється в Галичині така велика кривда, як про те пишуть німецькі і в найновішому навіть англійські часописи. Він каже, що русини чейме вільно говорять по руськи в приватному житті, вони мають свої школи (з примусом навчання польської мови), а їх мова вповні рівноуправнена в публічному житті (певно тому, що польська мова є урядовою в цілій Галичині, а руським сторонам на їх подання відповідають суди й уряди пражильно по польськи або по руськи латинськими буквами). По думі „Дзєнніка“ толєранція супроти русинів іде навіть так далеко, що „сєрдечни глос брата русина биває є нас (полляки) натихмєст вислухати (!)“. Зєйдєня беруться ті жалі русинів на гнет? — питається оргєшовінізм, представивши рівноправність русинів у ложному світлі, і відповідає собі, що він навіть не справжню причину тих нарівань, але боїться прокураторів. Але зі слів „Дзєнніка Польского“ виходить, що джерелом жалів є сам австрійський уряд, що будьтоби підюджує русинів проти полляків від славєго 1848 р., в якому „Стадіон їх винайшов“.

Прем'єр В. Британії переговорює з опозицією.

Прем'єр Чемберлен прийняв провідників соціалістичної та ліберальної опозиції, Етлі та Сінклера, щоб поінформувати їх про останні кроки уряду у зв'язку з міжнар. положеннями.

БРИТАЙСЬКИЙ УРЯД НЕ СКЛИЧЕ ПАРЛАМЕНТУ НА ДОМАГАННЯ ЛЕЙБУРИСТІВ.

Оголошено лист прем. Чемберлена до провідника лейбуристів Етлі: Прем'єр не влазить за відповідне скликувати парламент тепер, але візьме під увагу домагання лейбуристів, коли це буде потрібне.

І. ЧОЛГАН.

Лист на бронзовому коліні.

Дорогий мій та Муз Приятелю!

Кров ударила мені до голови, коли я прочитав у серії Літерат. конкурсу „Діла“ твій знаменитий твір. Кількома кивками пера дав ти мистецьку сільветку поета великих можливостей, про якого критика покищо мовчить, висловив те, що підсвідомо бурлить у самому внутрі його нужденного духа і накреслила осяйну „дорогу до слави“.

Щоб охолонути від враження і радості, що ополуміяла моє серце, я взяв свою голову в руки, запхав у цебрик холодної води й довго там її держав. Потім ще довше думав. Чим я зможу Тобі віддячитись?

Хмарки бігли із заходу на схід, хмарки бігли зі сходу на захід, — а я сидів під зеленим, поетичним горіхом і думав. Потім були серпневі дощі, слота, а я сидів і думав. Ще потім хмарки літали з півдня на північ і з півночі на південне, — а я... і т. д.

І видумав. Із вдячності подарую тобі — теми до чотирьох віршів; а ти вже знатимеш, що з ними зробити! Ліричний вірш, тиждень знаєш, повинен бути теплий мов подув весняного вітру, чистий (під оглядом мови й правопису) як гірський струмок, легкий мов погляд незнайомої на вулиці. Це, може хтось сказати, доволі підло з нашої сторони торгувати прилюдно ідеями. Та ми можемо відповісти літературним моралістам, що в сьогоднішніх часах ніякої нової ідеї нема під сонцем (дивись: Бен-Акіба) і молодому поетові доводиться йти у сліди великого Магомета та його гори: не хоче поетична думка прийти до голови, так треба голові прийти до думки.

Покидаю тепле місце на сонці, яке своїм зведичникам дає стільки фізичних і інтелектуальних вітамінів (дивись: Діоген) і стаю під вищегаданого горіхом мов пружкий олень, набираючи фізичного й інтелектуального творчого розгону (дивись статті у „Змагу“). Потім сідаю, розпростираю на бронзовому коліні (від оріхогового олійку) кусень білої картки і починаю:

1. ЯРМАРОК У МЕЛЬНИЦІ.

Може краще „Ярмарок рим“, але це пахне Тувімом. Хоча — ціла Мельниця власне пахне Тувімовими земляками.

Отже запах віршу вже є. Ціле містечко — це ринок. Кругом потужні куби домів (поправді це нужденні хатини) над ними цинобром скапує сонце (гарне порівняння!)

А мельницький ярмарок клекоче екзотикою півдня. Смагляві дядьки обганяються від жидів, а косята від мух.

Вдовж „корса“ порозсідалися жінки та перекулки. Чорні очі і рум'яні щоки тонуть у морі кавунів, гарбузів, помідорів, морель, навіть винограду. Здається, що найкращі овочі та найгарніші жінки подільської раси зливаються у рїзньотонну рапсодію кольорів.

Рефлексія: поет ковтає слинку.

2. ВЕСІЛЛЯ — НЕ З ЛЕПКОГО.

Контраст: давно і тепер. Узяти в руки Лепкого „Оттак собі“, прочитати „Філософа“ й опинитись на сьогоднішньому попівському весіллі.

„Плебанія“ — давня, згорблена, покрита мохом і диким виноградом. Сьогодні тут весілля. Та не грають гучно цигани, не сидять три дні при картах декани з гір, не наливає „Імйрек“ пива... Весілля триває усього одну ніч.

За вечерею починаються тости; вони ще не перевелися. Але я таких у Лепкого не прочитаю; по сеніорі та якомусь панотцеві, що цитує Гетого, починають „молоді!“, б. політвєзєнь, далі „укінчений“ богослов, товариш молодого, який покищо веде крамничню зі шкірами, ще один і ще один. Ось дружба, усміхнений весело начеб то не він приїхав на триденну відпустку з... Бригідок. Тільки молодий півніст, брат „молодого“ і дружки підносять угору чарку й прориває зворушливі промови (не диво — женитись нині треба мати відагу!) темпераментно:

— Запемо ту справу!

Цим рефреном можна кінчити кожну строфу цієї сентиментально-побутової поезійки.

3. ВІДГУКИ МАНДРІВ.

Поезія мандрівницько-юнацька. Блакитні каюк. Зелені хвилі. Широкий Дністер. Золоте сонце. Молоді мандрівники. Сім хлопців і одна дівчина — русява Марта.

Десь подуви шаркого вітру, шеніт очерету і плавнів. Близько — плюскіт хвиль. Ще ближче — стукіт сердець. Стара історія: молодий, прегарно збудований технік і дівчина. За ними поплили інші.

З мандрівницького вірш може вийти любовний. Опалений на чоколяду молодий хлопець з грудною кліткою Ероля. Фіна і русин дівчина, якої купальний стрій складається з трьох стаяжок.

4. СОНЯШНІ ІДИЛІ.

Тут пляжа, пляж — як каже О. Вашиє — мужеська, а там жіноча. Жовті соняшники мріливо колинають головами. Недалеко — садиба (де жабі по око), наш купальний басейн. На боці ставок. Пахнуть мочені коноплі.

На небі золотим соняшником — сонце. А в жилах пливе ліниво кров. І мріється:

...Десь співають гори, співають сосни. Шумить Прут, переливаються тонами скрипка і сопрано. І — „вона“, з тьмяним поглядом очей. Які були у неї очі: блакитні чи зелені?

Товариш пляжі читає „Танечницю з Півсєту“, сам у штаних з прозорою матерією — халі зїру. Потім холоднокровно забиває муку й думується.

І богослов та медик зідхають згідно:

— Господи милосерний, пощо дав Ти нам Еву?

Р. С. Ні, я роздумався. Не можу дати Тобі цих плодів мого духа, бо сам лагоджу до друку збірку експресіоністично-екзотичних віршів. „Від Залищих до Гоголю“. Зате, прошу, прости мені свої ліпші речі, я трохи перелюблю ідею. А якщоб Ти використав мої ідеї, то дай полюб тебе на темній вулиці і полам справу до Т-ва письменників... А так дістанеш від мене книжку з каліграфічним написом: „Богдан Жарському — Іларіон Латка“.

† Микола Бенцаль

НЕСПОДВАНА СМЕРТЬ НАШОГО АРТИСТА.

У цій хвилині дістає наша Редакція телеграму з Коломиї, що там помер на 47-р. життя на удар серця наш відомий артист Микола Бенцаль. Кілька днів тому ми читали допис з перших вистав нашої нової обласної театральної трупи ім. І. Котляревського, що почала свою працю в Коломиї. М. Бенцаль був до останнього часу директором театру ім. І. Тобілевича, що створива спільно з «Загравою» новий ансамбль з новою назвою і виступав майже в усіх п'єсах.

Вістка про смерть М. Бенцала — на перший погляд найж неможливою. До останнього часу всі бачили цього артиста як завсідни — бадьорим, усміхненим, повним запалу до праці. Була це людина молодша, не тільки на сцені багато молодша, ніж у дійсності, але і при приватній зустрічі залишався враженням молодого. Ми знаємо точний дат життя Миколи Бенцала. Хто збирає їх, як довго артист іще молодий, і ніхто не нагадує навіть його юнацтво! Знаємо, що він брав участь у великій війні та в наших визвольних змаганнях і від часу, як подала свою долю а рідною сценою, не виходив зі заповіді — невідступних товаришів усіх артистів нашого народнього мандрівного театру.

І як це було зовсім природно у всіх акторів: найбільшими подвигами його життя були його виступи на сцені. Завжди, нема містечка в Галичині, де не знав би Микола Бенцаль в його різних ролях — від уродливих бадьорних парубків до сивоволосих старців, від безжурних сльозливих плачів оперетки до героїч похмурих і кривавих національних трагедій. М. Бенцаль був у всіх жанрах нашого театрального репертуару не тільки тому, що артисти наших обмежених кількісно театральних труп не можуть вибирати собі ролі які спеціалізуватися; він мав справжній хист того ідеального актора наших народніх театрів, що передовсім являв своє обличчя і бере на свої плечі якнайтяжчий тягар, не шануючи ні свого здоров'я ні навіть самого таланту.

Скільки Бенцалевих репертуару була справді

величезна: сьогодні ми бачили його в «Орфею у пеклі» та «Гейш», завтра в «Ой не ходи Грицю...», на третій день у сальонній чужинній п'єсі, то знову в ролі Мазепи чи досвідного старенького дідуся. М. Бенцаль співав, гуляв, мав природний добросердний і козацький гумор, як і вмів добувати із своєї душі тони широго, сильного патосу, що міг і зворушувати аудиторію. М. Бенцаль не належав до тих великих артистів, що створюють нові могутні типи з сильною зазначеною індивідуальністю і що залишають в уяві глядачів враження на роки, немов би вони зустрілись зі живими людьми чи побачили на мить тіні великих покійників. Він сам знав межі свого таланту і ніколи не був гордий на те, що переходило ці межі. Це була одна з дуже симпатичних рис спільних йому як артистові та людині: він був завжди природний, ширший, не намагався ні жестики, ні мімікою, ні голосом, а пробував добути із самої душі просте, безпосереднє переживання. Завдяки своїй широті та природності М. Бенцаль зміг промовляти до публіки так само, як умів прихилити до себе своїх товаришів у приватному житті.

Велика скромність, людяність і повне зрозуміння громадського обов'язку належали до тих великих і рідких прикмет М. Бенцала, що здержували йому загальну симпатію. Завдяки цим прикметам він міг би був при кращих обставинах дожити багато кращого ставовища і може ще прожити не один десяток років спокійно та без матеріальних клопотів. М. Бенцаль був прикладом великого природного таланту, що сам собі все завдячує, таланту, яких у нас так багато пропадало, не знайшовши свого повного розвитку. Смерть М. Бенцала є великою втратою для нашого театру і викличе ширший жалі між усіма, що мали нагоду з ним ближче чи тільки принагідно познайомитися. — В. Й. П.

Похорони відбуваються в п'ятницю 16. ч. м. в Коломиї, в год. 14. з дому жабони при вул. Вільсона ч. 9.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Понеділок, 17 (9) вересня 1888.

ВСЕАРОДНЕ ВІЩЕ У ЛЬВОВІ.

Подяючи вістку, що в міській пошті відбувається у Львові всеародне віще, „Діло“ писало:

„Ми переконані, що тро вістку прийме Галицька Русь з радістю. Ми диві від довгого часу виходу на потребу відомості такого всеародного віща в столиці нашого краю. На дев'ятому порядку стоїть багатоварний справ, життєві питання, які треба піддати під осуд і вирішення всеародного віща“.

„РУСИНАМ НЕ ДІЄТЬСЯ В ГАЛИЧИНІ КРИВДА“.

У статті п. н. „Баламутства „Дзєніка Польского“ — „Діло“ писало:

„Дзєнік Польскі“ з 14-го вересня привітає руському народові і „Руськом в сєйме“ перемою стану, якою намагається переважити гололощини дожд, що русинам не діється в Галичині така велика кривда, як про те пишуть німці і в найновішньому часі навіть англієць часопис. Він каже, що русини чинять тільки гонити по руській приватному житті, вони мають свої школи (з примусом навчання польської мови), а їх мова японі різноуправлена в публічному житті (певно тому, що польська мова є урядовою в цілій Галичині, а руським сторонам на їх подання відповідує суди й уряди правлять по польськи або по руськи латинськими буквами). По думі „Дзєніка“ толєрація супроти русинів іде навіть так далеко, що „сердечні глос брата русів биля єз нас (поляків) натхилили вислухати (їх)“ „Зайди-и беруться ті малі русини на гни? — питається орго шовінізму, представивши різноправність русинів у лонному світі, і відповідає собі, що він мав би справити причину тих нарізань, але боїться прекураторії. Але зі слів „Дзєніка Польского“ виходить, що диверсом жалиє є сам австрійський уряд, що будувати підбудує русинів проти поляків від славного 1848 р., в якому „Стадіон їх винашов“.

Прем'єр В. Британії переговорює з опозицією.

Прем'єр Чемберлен прийняв провідників соціалістичної та ліберальної опозиції, Етлі та Сінклер, щоб поінформувати їх про останні кроки уряду у зв'язку з міжпар. положенням. БРИТАНСЬКИЙ УРЯД НЕ СКЛИЧЕ ПАРЛЯМЕНТУ НА ДОМАГАННЯ ЛЕЙБУРИСТІВ.

Оголошено лист прем. Чемберлена до провідників лейбуристів Етлі: Прем'єр не вважає за відповідне скликати парламент тепер, але тільки під увагу домагання лейбуристів, коли це буде потрібне.

І. ЧОЛГАН.

Лист на бронзовому коліні.

Дорогий мій та Муз Привітало!

Кров ударила мені до голови, коли я прочитав у серії Літерат. конкурс „Діло“ твій знаменитий твір. Кількома книжками пера дав ти мистецьку сильвестку поета великих можливостей, про якого критика тільки мовчить, висловив те, що відомо бурить у самому нутрі його мужельного духа і наврешня осаяну „дорогу до слави“.

Щоб охолонути від враження і радості, що опала на моє серце, я взяв свою голову в руки, запхав у щербини холодної води і довго там її держав. Потім же довше думав. Чим я зможу тобі віддячитись?

Хмарки біліє в заході на схід, хмарки біліє зі сходу на захід, — а я сидів під зеленим, поетичним горіхом і думаю. Потім були серписті дощі, сніг, а я сидів і думаю. Ще потім хмарки плели в полудні на північ і з півночі на полудне, — а я... і т. д.

І відумав. І з відчуження подарую тобі — тобі до чотирьох віршів: а ти вже знаєш, що з ними зробить! Личиний вірш, тиж знаєш, повинен бути теплий мов подув весняного вітру, чистий (під оглядом мови й правопису) як гірський струмок, легкий мов погляд незнайомої на вулиці. Це, може хтось скаже, доволі віддалено з нашої сторони торгувати приладно ідеями. Та ми можемо відповісти алтернативним моралістам, що в сьогоднішніх часах ніколи нових ідей нема під сонцем (дивись: Бен-Асіба) і молодому поетові доводитись їти у сади великого Магомета та його гори: не хоче поетична думка прийти до голови, так треба голові прийти до думки.

Показав теж місце на сонці, яке своїм змичивим дає світилки фізичних і інтелектуальних вітамін (дивись: Шоген) і стаю під вишнє-жовтим горіхом мов дружний олень, набираючи фізичного і інтелектуального творчого розгону (дивись статі у „Змугу“). Потім — сілаю, розпростирши на бронзовому коліні (від орлого хліву) куски білої мартин і починаю:

1. ЯРМАРОК У МЕЛЬНИЦІ.

Може краще „Ярмарок рим“, але це пахне Тузімом. Хоча — ціла Мельниця власне пахне Тузімовими землянками.

Отже запах віршу вже є. Ціла містечко — це ринок. Кругом потужні куби домів (поправді це мужельні хатини) над ними цинобром скапую сонце (гарне порівняння!)

А мельницький ярмарок яксь коче екзотичною півдню. Смагляті дядьки обганяються від жидів, а конята від мух.

Взадовж „корса“ поросячізались жінки та перекрутки. Чорні очі і румини цюки тонуть у морі кавказу, гарбузі, помідорів, морель, навіть виноград. Завісється, що найкращі овочі та найгарніші жінки подільської раси зливаються у різноманітну паноплію кольорів.

Рефлексія: поет кватєє салому.

2. ВЕСІЛЛЯ — НЕ З ЛЕПКОГО.

Контраст: давно і тепер. Узяти в руки Лепкого „Оттак собі“, прочитати „Філософа“ й оминитись на сьогоднішньому подільському весіллі.

„Плябанія“ — данина, згорблена, покрита мохом і димом виноградом. Сьогодні тут весілля. Та не грають гучно цитани, не сидять три діти при картах деканів з гір, не наливає „Імпрек“ пива. Весілля триває усього одну ніч.

За вечором починаються тости: вони ще не перевелися. Але й таких у Лепкого не прочитає; по сеніорі та зкомусь панотечні, що цитую Гетого, починають „молоді“ б. політвасень, далі „закінчати“ богослов, товариш молодого, який починає веде крамничню зі шкірами, ще один і ще один. Ось дружки, усміхнені весело начеб то не він приїхав на триденну відпустку а... Бригідок. Тільки молодий ніяк, брат „молодого“ і дружки відносять угору чарку й прориває зворушливі промови (не диво — жінки-ніні треба мати відвагу!) темпераментно:

— Завісно ту справу!

Цим рефреном можна кінчити кожну строфу цієї сентиментально-побутової поезійки.

3. ВІДГУКИ МАНДРІВ.

Поезія мандрівницько-юнацька. Блакитний хмарок. Зелений хмарок. Широкий Дністер. Золоте сонце. Молоді мандрівники. Сім хлопців і одна дівчина — руська Марта.

Десь подув широкі вітру, шепіт очерету і плавини. Банзюко — плюскіт хвилі. Ще ближче — стукіт сердець. Стара історія: молодий, прегарно збудований техник і дівчина. За ними попланди йшли.

З мандрівницького вірш може вийти любовний. Опалений на чокляду молодий хлопчик з грудиною квіткою Ерола Фаїна і руська дівчина, якої купальний стрій складається з трьох стаячок.

4. СОНЯШНИ ІДИЛИ.

Тут пляж, пляж — як каже О. Вишня — мужська, а там жіноча. Жовті соняшники криво коливують головами. Недалеко — сажарка (де жабі по око), наш купальний басейн. На боці ставок. Пахнуть мочені конопалі.

На небі золотим соняшником — сонце. А в жилах пляже дівчина кров. І мріється:

— Десь співають гори, співають сосни. Шепіть Прут, перебиваються тонами сиринки і софони. І — „доя“, з тямання поглядом очей. Які були у неї очі: блакитні чи зелені?..

Товариш пляжі читає „Ганцисині“ з „Пісню“, сам у штаних з прозорих матерій — хмарі вітру. Потім холоднокровно забирає муху й додумується.

І богослов та медик відхают злісно: — Господи милосерний, пощо дав Ти мені Еву?

Р. С. Ні, я роздумав. Не могу дати тобі цих плодів мого духа, бо сам даючку до твого збору експресіоністично-екзотичних віршів. „Від Заїши до Голололо“. Зате, прощ, трішки мені свої лінійні речі, в трохі вереснях і лілії. А якби Ти використав мої ідей до лілії. На побі тебе на темній вулиці і подам справді Т-ва письменників. А так дівчатам від книжки з каліграфічними написами: „Богдан Жарському — Іванов Латка“.

Сторінка без політики.

Як виглядає „лінія Мажінота”.

Французи викопали 12 мільйонів метрів землі.

Так багато пишуть різні закордонні часописи та наші про славу французьку оборонну лінію Мажінота, що справді цікаво знати, як ця лінія в дійсності виглядає. Дістати точні інформації про те не вдалося нікому. Це ж зовсім зрозуміле, коли зважити, що таку цю лінію дбайливо береже французький генеральний штаб. Адже розв'язка тайни „лінії Мажінота” зовсім обезцінювала би її вартість. Усе такі різні часописи подають у загальних нарисах опис цих новітніх укріплень, продуманих аж до найменших подробиць. Деякі загальні дані, як виглядають ці велитенські французькі укріплення подаємо в цій статті.

Східний кордон Франції замикає смуга укріплень, яка на півночі спирається на бельгійський кордон, на півдні сягає до сніжних верхів Альп. Це т. зв. „лінія Мажінота”. Для точності треба згадати, що по протилежному боці такої самої фортифікаційної лінії збудували теж німці. Ці обидві лінії грають чи не вирішну роль в політиці сучасної Європи.

Головні становища відпору.

Почнемо від справжніх оборонних укріплень, які в дійсності зовсім зливаються з тереном та майже невидні. Ці укріплення творять гарматні становища і гнізда скорострілів, оселені сталевими оборонними панцирями, які мають форму воружних веж. У дійсності ці вежі — це „блякганзи”, що сягають глибиною в землю і мають такі відпорні стелі, що вони повинні вистояти три стрільні 500 мм. моадірів, що вдарили би в одно й те саме місце. Ці блякганзи сягають кільканадцять метрів у землю та забезпечують безпечні схови для обслуги гармат і скорострілів.

Так забезпечені оборонці можуть вистояти навіть бомбардування, при чому кожна вежа може ригати вогнем на всі боки, обстрілюючи при тому навіть найближчі цілі, значить найближчі вежі. Тому теж коли ворог зуміє якимсь чином адобути котрусь із веж, тоді його негайно засиплять тисячі стрілен з усіх сусідніх та дальших веж.

Вежі лучаться зі собою при допомозі спеціальних електричних улаштувань, які творять непрохідну сітку дров'я. Перед газовим нападом „лінія Мажінота” борониться в той спосіб, що всередині панує більше тиснення, як назовні й це стримує доступ газів.

Гармати й скоростріли пристають щільно до своїх стрільниць. Їх обслуга стріляє, послугуючися лиш даними, що їй подають старшини приміщені в окремих обсерваціях. Самі гармати нічого не бачать.

Панцирні вежі та стрільниці мають спеціальні улаштування, які витискають назовні газ, що приваблюється зі стрільного порошку під час вистрілів.

При будові „лінії Мажінота” використали якнайкраще досвід Вердену, значить приписи на бетон, який витримав пробу німецьких гармат.

Лінія стеж.

Перед тою головною оборонною лінією, розкинена лінія малих сховів, в яких може приміститися невеличка залога. Це т. зв. „лінія стеж”. Ті схови можуть помістити по 12 людей. Головне завдання „лінії стеж” стримати ворога три дні, значить до часу, аж французьке командування пізнає головний напрям ворожого наступу. Після виконання цього завдання залога тієї першої лінії має відступити на головну лінію відпору, користуючися спеціальними улаштуваннями підземними переходами.

Так приблизно виглядають у загальних нарисах наслідні улаштування тієї кількох кілометрів довгої твердині, якого залога має на шпальках гордий напис оборонців Вердену: „Переходу нема!”

Підземні міста.

Найважливіші частини „лінії Мажінота” схиляються під землею і творять шість гайби підземні твердині-міста. Підземні твердині викликають враження серед тих, які їх відвідують (таких небагато було). Вони доходять до кількох метрів глибини (імовірно 325 м.). Поодинокі поверхні лучаться зі собою числен-

ними підоямами (віндами) і сходами. Під землею містяться обширні і добре освітлені казарни для залог, яка виконує службу в оборонних улаштуваннях. Підчас миру залога, доволі нечисленна, однак видосконалена у твердиній обороні, має свої квартири поза справжніми укріпленнями, бо постійний побут у підземеллях був би надто томлячий.

Кошти.

Кілько коштує ця велитенська оборонна твердиня? Про розміри робіт найкраще говорить те, що від 1929 р. до 1936 р. викопали 12 мільйонів кубічних метрів землі. Підземні галерії рівні віддалі Парижа від Лієж. При укріпленнях зужили 50.000 сталевих плит. Всі укріплення коштували казочну суму 7 мільярдів франків. Як кажуть, цю лінію розбудовують у північній та південній напрямі, щоб забезпечити Францію перед імовірним наступом Німеччини через Швайцарію, або Бельгію.

„Лінія Мажінота” має постійне поготівля і заскочити її несподіваним наступом просто неможливо з уваги на сторожкість та обережність залог і тривкість оборонних улаштувань.

Напроти французької лінії Мажінота виростає по німецькому боці в останніх двох роках рівнобіжна лінія німецьких оборонних улаштувань, що над ними, як заявив у своїй нірнберській промові маршал Герінг працювало кількох тисяч німецьких робітників. Можна теж сподіватися, що німецькі улаштування своєю прецизністю та точністю й оригінальністю зовсім не гірші від французьких. Також і Совіти творять на польському кордоні низку укріплень, щось у роді лінії Мажінота.

Бочкарі академики.

Місто Бон, один із найстаріших французьких центрів винярського промислу лежить у самому серці Бургундії. В тому місті збереглися деякі середньовічні традиції, зокрема досі існує там корпорація майстрів-бочкарів. Щоб зберегти деякі роди вин та виноградинних наливков треба їх рішуче розливати в бочки, що їх виробляють у Боні. Тамешні майстри мають свого роду монополію та їх виробни справді високо цінують.

Бонські ветерани вчать свого бочкарського мистецтва молоді і таким чином ремесло переходить із батька на сина. Бонські бочкарі вживають досьогодні таких самих старих інструментів, як у середньовічні часи. Емблемою корпорації є малий топірець до тесання бочок. Його звичайно малюють на стяжці у міських барвах Бону.

Корпорація бочкарів вибирає теж і почесних членів. Цю почесність мають тепер три французькі академики, які точно приїжджають на корпораційні празники і справді гордяться назвою „почесних бонських бочкарів”.

Завіщання матері.

Недалеко Дакеу (Франція) розбився недавно літак, при чому згинув летун полковник Анрі Тур та його жінка. Вони залишили двох синів: 13-літнього Роберта і 6-літнього Жана Люї.

Пані Тур часто літала зі своїм мужем. 30. м. м. її муж мав летіти до Дакеу, щоб узяти участь у відкритті майдану. Полковник Тур запропонував жінці, щоб вона полетіла з ним, на що вона радо погодилася. Однак тому, що вона мала якесь важке прочуття, чи з іншої причини п-і Тур написала твердим і спокійним почерком лист і в ньому останню волю:

„Якщо Анрі і я померемо разом та мої сини втрачать одночасно батька й матір, прошу наших приятелів Фелікса Пра та сотника Лешера подбати про виховання Роберта й Жана Люї.

Хай їх виховують по християнськи та підготовляють до одної з військових шкіл: морської, або летунської політехніки.

Хай мої сини стануть старшинами і служать батьківщині в рядах армії, як їх батько і мій муж. Моє найгарячіше бажання було би, якщо самі цього схочуть, щоб вони служили в летунстві.

— о —

Проти бріджа.

Агенція Райтера повідомляє з Калькути, що член індуських національних зборів Ляльєх Навальрай зголосив таку резолюцію:

„Національні збори доручують віцекоролеві заборонити брідж на цілій території Індії. Ця гра сильно поширилася по цілому краю і перестала бути звичайною розвагою, як заперечують прихильники цієї гри. У гостиницях та приватних місцях грають дуже часто у великі гроші таким чином брідж переміняється у звичайну азартну гру. Всі азартні гри в Індії заборонені тому теж не вільно робити винятків для бріджа”.

Очевидно резолюція Навальрая не перейде, бо бріджем в Індії справді всі захоплюються. Сам Навальрай не грає у бріджа, однак більшість членів пристрасно займається цією грою. Деякі з них уже навіть захоплюються новим бріджем у п'яти кольорах.

— о —

Циркова драма.

З Альжиру повідомляють про таке:

Цирк Дарія, який розбив свої шатра на величезній площі міста Ля Каль, давав свою ілюстраційну виставу. Найбільшим успіхом користувалася серед публіки молода акробатка міс Гарісон.

Коли прийшла черга на її виступ, публіка вже заздалегідь уладила їй бурхливий прийом. Та артистка не виходила. Коли вона задовго не з'являлася, директор кинувся в її домінок на вулицях, що стояв біля цирку.

В цьому менті залунав вистріл, що його всім добре почули відвідувачі цирку. Міс Гарісон пострілила себе у груди і її відвезли у найкращий стані до лікарні. На запит чому вона постріляла на себе руку, вона відповіла:

— Життя надоїло...

Очевидно, що циркову виставу мусіли перервати.

— о —

Кістяки потоплених жінок султанського гарему.

Підчас пристаневих робіт, що їх перервали в Золотім Розі у Стамбулі, знайшли на місцях дні 11 кістяків, зашитих у шкіряні мішки обтягнені важкими каменюками.

Слідство виявило, що були це загиблі жіночі кістяки в віці від 20—40 літ і що вони пролежали у воді коло 30 літ.

Нема сумніву, що це кістяки нещасних емісак султана Абдуль Гаміда, який за свій ший непослух велів їх топити в морі.

Старші люди, які пам'ятають часи жорстокого тирана, пригадують собі, що вони пропадали з гарему різні жінки. Урядові проголошували, що їх викинули з гарему, що вони вернулися до своїх батьків. Та вже й тоді не сумнівався, що нещасні пострінула інша доля.

— о —

ВЕСЕЛЕ

КОЛИ ЖІНКА НАЙМЕНШЕ ГОВОРІТЬ

- Коли твоя жінка найменше говорить?
- У лютому.
- Чому?
- Бо тоді найкоротший місяць.

На виставі авт.

— Так, той ліз мені подобається, тільки, що я вже саме купив трамвайну картку.

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ

І. том
МОГУТЬОЇ ПОВІСТІ
БАЛЬЗАКА

УТРАЧЕНІ І ЛЮБІ

Боротьба молодого письменника з провінції за славу та житок у Парижі. — Купів давнинних фірм і демагогія

ЦІНА ТОМУ 2.— 30Л.

DINA TOMY 2-30.1

2 НАГОДИ 80-ЛІТТЯ ПАСТІРСТВА ЄПІСКОПА А. ШЕЛЬОНЖКА.

— 0 —

ЧИЄ НЕ ПОБОЖНЕ БАЖАННЯ?

До цієї чудернацької вістки „ІКЦ“ можемо від себе зазначити тільки одне: Преосв. Кошловський прийшов уже вповні до здоров'я і неблагословення вертається з Відня до Перемишля, де зрештою діє також єпископ-помічник, Преосв. Лакота. Ця вістка „ІКЦ“ вказує на те, що за нею криється очевидно чеське побожне бажання. Чие — легко догадатися...

15-ОХ ЧЕСЬКИХ ЖАНДАРМІВ ЗГИНУЛО
У ФАЛЬКЕНАВ.

Бритійський король вернувся зі замку Ватикану до Вієна.

Щля справа цього мого співавторства (я невидим поемаком піаніної "Інвасії" п. М. Аркаса, як другого автора музики до "Неофастіада" (якої повои-спектаклемі компоиторіи був я ше а р. 1931), для мене така обрааиива і неприимна, що являаю моє теперішнє рішчу-є становище одиноким для розвизання ці-дої низки майбутніх конфліктів. Рівночасно повідомляю, що перетелення п. М. Чирським і п. М. Аркасом мого зоматалія буде проіювати чехословацький представник міжнарод-ногого союзу авторів і компоиторів, зі всім правниим консеквенціям, З глянкою пошаною В. Балтарович, Львів, вул. Бляхарська 11/Пі

— Прогуляв до Крилоса. В середу 21. вересня ч. р. (гр. кат. свято) узладжує українське туристично-кравецьке т-во „Пав” у Львові прогуляв до Крилоса. Кошти переїзду автобусом в обидві сторони 6.70 зол. від особи. Зголошення з оплатою приймаються найпізніше до понеділка 19. вересня в год. 12—13 в доміні при вул. Чарнецького 26 партер на ліво, а в год. 16—18 в канцелярії д-ра К. Пикаківського (Чарнецького 26, II п. тел. 255-42).

— Смерть пастора Суле, приятеля України. В Парижі помер пастор Суле, довголітній досвід

З НАГОДИ 80-ЛІТТЯ ПРАЦІ ЕПІСКОПА А. ШЕЛЬОНЖКА.

...прошу, навіть та, що має окрему
...Возили, подали в порів-
...завоюваннями дуже коро-
...здобили число а-
...вот, свято вийшло значно
...зрештою, ма-
...Понад 80 відс. населен-
...православного віроіспо-
...греко-католиків, е-
...рішних сектантів і жовт-
...що в цей випадку, що в цей незначний
...дуже розпорошений,
...що відрати очікувані десят-
...справу було нелегко. А ко-
...ще з'явилися й волинські при-
...вечері в суботу,
...у неділю, то стане цікавою зро-
...— к. 6—8 тисяч, врахову-
...школярів.

...не покищо ми не зустрічали вісток

— Волинь мусить бути римо-католицька а польська (національно).

Сказ ще відмітити, що президент міста оголосив завад-легідь, що всі повинні прикрасити свої домн деревяними прапорами (а тикі інтерпретатори відозли президента ще додали в категоричній формі, що всі деревця й матерія мусять бути нові). — І ремісники та крамниці заробили немалі гроші. Чому некатолікан мусіли прикрасити свої домн прапорами а нагода чиста костельний римо-католицьких урочистостей, президент не підтримав ніяким покзиком на якісь закони чи розпорядки.

Не менше дивне, що деякі вірні вимагали від православних священників, щоб вони вийшли в церковних ризах назустріч римо-католицьких достойників у часі їх переїзду, хоч істине обійми вищої церковної влади, щоб вони взагалі цього не робили.

— 0 —

ЧИЄ ЦЕ ПОБОЖНЕ БАЖАННЯ?

журнали "Кур'єр Цодзєвни" з 16. ц. м.
випадки на повітряно-східною пре-
дставу "Нурт" зі Львова, що у зв'язку
з Преса Цодзєвського на довгий здо-
вільник, його заступство обійме ві-
дповідно о. Ізків, б. посла до союму,
"теолог", теперішній декан поль-
ської греко-католицького обряду на
всередині. Ця справа — пише "ІКЦ" —
у зв'язку з польської державної рації, бо
тепер, що о. Ізків, опинившись на ста-
тус-католицького єпископа в Галичині
на Мамко-вості — прим. Ред.), впли-
висті здійснює на нормалізацію поль-
ської (в оригіналі: руських — прим.
Ред.) як сепаратистичні українські ко-
нституції втрутився безпосередньо до о.
цей перебуває тепер у Лодзі, і дістав
відповідь, що він нічого конкретного
не знає. Прохалися тільки, що перед

кількома тижнями прийняв його Ексц. Митрополит Шептицький і командант О. К. ген. Лянґнер. Цю вістку кінчить „ІКЦ“ так: „Вкінці слід згадати, що о. Ільків працює від кількох років у Люді як декан польського війська та здобув собі признання для вислідів своєї праці і між польським громадянством і між урядовими та військовими колами. Відомо теж, що нунцій Апостольської Столиці у Варшаві о. архієпископ Кортезі висловлював нераз своє признання для праці о. капелана Ількова“.

До цієї чудернацької вістки „ІКЦ” можемо від себе зазначити тільки одне: Преосв. Кошиловський прийшов уже вповні до здоров'я і небавком вертається з Відня до Перемишля, де зрештою діє також єпископ-помічник, Преосв. Лакота. Ця вістка „ІКЦ” вказує на те, що за нею криньтеся очевидно чимсь побожне бажання. Чие — легко догадатися...

15-ОХ ЧЕСЬКИХ ЖАНДАРМІВ ЗГИНУЛО
У ФАЛЬКЕНАВ.

У Габешпірку (округа Фалькенлау) дійшло до сутички між комуністами й німцями, які опісля зватакували станцію жандармерії, забираючи відтіля 2 скоростріли й муніцію. З Фалькенлау надїхала жандармерія на самоходах та броневата; дійшло до битви. Згинуло 15 чеських жандармів та невідоме число німців.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: Населення пограничних сіл дальше масово переходить до Німеччини. М. ін. 200 німців з Кривого Розумця намагалися перейти до Німеччини, але чеська гранична сторожа їх спинила. Дійшло до перестрілки, в якій згинув один чеський жандарм та один німтий сторож.

Служба безпеки судетських німців узяла під охорону чеську граничну сторожу з родинами та відвела їх до Краслиць.

Болгарія святкувала день св. Симеона, покровителя Болгарії, іменика престолонаслідника та свято річкових товариств. У Софії зібралося 12.000 осіб.

Італійське міністерство освіти стягнуло всі шкільні підручники, яких авторами є жиди.

Бритійський король вернувся зі замку
Вальсголл до Відня

Пропшу Колегію Редакції „Літа“ помістити на своїх сторінках отці мої рідні!

Хвальний Управі Українського Театру
„Нова Сієна“ в Ужгороді.

Не задовольничи на свої дотеперішні приватні письмений протести Управа Українського Театру „Мова Сцена“ промовляє далі у пресі моє співачество музичної комедії „Неофастига“, яку згаданий театр має тепер у своєму репертуарі (Проголошено в „Діалі“ ч. 202 з 13. IX, п. р. як передрук з „Нової Свободи“). Примушений zareagувати цим разом публично, прошу Хвальну Управу доручити п. М. Чирському і п. М. Аркасові вилучити негачі з вищезгаданої муз. комедії частину музики, якої автором є я і на будуче в ніякому випадку моєї музики в „Неофастига“ не виконувати.

Ціла справа цього мого співавторства (з невеликим посягом пізнішої „лівазі“ п. М. Аркаса, як другого автора музики до „Неофастяда“ (якої повно-спектаклемий композитором був я ще в р. 1931), для мене така образлива і напружена, що вважаю моє теперішнє рішуче ставлення до одного з розв'язання цієї пішки майбутніх конфліктів. Рівночасно повідомляю, що передіти п. М. Чирський і п. М. Аркасом мого домагання буде перевіряти чехословацький представник міжнародного союзу авторів і композиторів, зі всіма правовими конвенціями. З глибокою пошаною
В. Балтарович, Львів, вул. Бляхарська 11/ДП.

— Магазины постель Р. Джала — Львів, Хоруншини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол. матраци по 6 зол. Приймає пір'я до прання. Тел. 294-81 1186 —100

— Зближається гостра зима. З цієї нагоди повідомляємо, що нововідчинене молоде українське опалове підприємство поручає всім українським клієнтам вугілля, кокс і дерево на найогідніших умовах. М-р Семен Штайн і Володимир Сидорак, вул. Жорківська ч. 38, (біля церкви о. Василюк). 1951 1—

— Контакт із своїм усебіжним, коли будете
служити радієвих передач із радіо-приймачів
найстаршої української фабрики батарейних ра-
діоприймачів Екомп, Львів, ул. Сикстуська 29,
тел. 203-30. 1639 1-2

— Управа Української Студентської Громади в Познані подає до відома студентам (кам), що від 15. IX. 1938. р. винаймала домівку при вул. Граничний 1, м. 1. Рівночасно просить усіх товаришів (ок) винаймати кімнати в ділянці Лазаря (вул. Мзельського, Снядєцького, Фоша). Хорочини буде відкрито 20. IX. 1938. р.

— Дружина Книгини Ольги подає до відома, що домівка централі перенеслася від 15. вересня ц. р. на вул. Сикстуську ч. 46, тел. 220-25. Секретаріат урядову кожного дня крім неділі і свят від год. 8 раню до год. 3. попол. Президія приймає в год. 12—13.

— Нові жіночі часописи. „Громадянка“ — оце назва нового жіночого двотижневика, що зачне виходити від 1 жовтня п. р. Видавати його буде Жіноча Видавнича Кооператива „Союз Українок“, яка по довгих заходах дістала відіни на нього дозвіл. „Громадянка“ призначена для жіноцтва інтелігентських клас; буде це часопис із суспільно-політичним напрямом, головним його завданням буде кристалізація громадянсько-ідеологічних прямих українського жіноцтва. „Громадянка“ міститиме теж статті на темі виховні, літературні, мистецькі і т. і., загалом буде дискусувати ролі українського жіноцтва в житті нації та його вклад у національну культуру. В жовтні з'явиться теж другий часопис для українського жіноцтва популярного характеру, призначений у першу чергу для селянок. Ціна обох часописів буде низька („Громадянка“ 1 зол. місячно, популярний часопис 1 зол. за квартал). Редакція й адміністрація обох часописів міситься при вул. Сикстуській ч. 46.

— Прогулька до Крилоса. В середу 21. вересня ц. р. (гр. кат. свято) узладкує українське туристично-краєзнавче т-во „Плай” у Львові прогульку до Крилоса. Кошти переїзду автобусом в обі сторони 6,70 дол. від особи. Зголошення з оплатою приймається найпізніше до понеділка 19. вересня в год. 12—13 в домінії при вул. Чарнецького 26 партер на ліво, в год. 16—18 в канцелярії д-ра К. Паньківського (Чарнецького 26. II п. тел. 255-42).

— Смерть пастора Суле, приятеля України.
в Парижі помер пастор Суле, довголітній посол

Відомі релігійні, подаючи огляд
виступів, ствердила, що останні ви-
ступу в Судеттах мають характер пов-
стання. Поліція, жандармерія та вій-
ськові в багатьох місцевостях крі-
ли йшли в численними повстанцями,
збройними у кріс, скоростріл та
гранати.

На початку повстання за винятком од-
ної сільської, але дух повстання ще
в цілості. Уряд пильно слідкує за
розвитком і робить необхідні кроки,
щоб сповести повстання.

Загину 24 особи агітувало, 75 ранилих.

...ПРИСТУПОМ ЗДОБУЛА
...БЮРА СУДЕТСЬКОЇ ПАРТІІ.

Інформацію Бюро повідомляє:
всіх членів поліції, вживаючи
позивного, закликає перейти реві-
люційну "Містечку", де є головний
квартирний партії. Партійна
організація, тоді поліція об-
решає, чи один поліцейський агент
залишається, чи решує майже одну
сторону рушину.

... партійних бюрох у го-
... один партійний
... службовик.

НЕЖЕ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАВА
САМОЗНАЧЕННЯ.

Проти що судетсько-
на частина створила в Аш резо-

... права самодина-
... ствующих единиц

до парламенту та вірний приятель України. Почаймовившись з українським питанням ще в 1919 р. пастор Суле від того часу не минав ніякої нагоди сказати своє слово в користь поневоленої України. Він постійно брав участь в усіх українських маніфестаціях і був діяльним членом паризького товариства вивчення України. Як голова комісії закордонних справ Суле мав великий вплив у парламенті і не минав ніякої можливості пошкодити більшовікам. Він умер несподівано і в нестарому ще віці. Його смерть є великою втратою для популяризації українського питання у Франції. (Офінор).

— Підчас нападу божевілля зранив 33 особи. В середмісті Бомбаю появилася 60-літній чоловік з племені верховинців, які замешкують князівство Непалу, який у приступі божевілля (амок) зранив важко 33 особи. Божевілля помер незадовго від ран підчас бійки з прохожими. Згідно з договором В. Британії з кн. Непалу мешканці цього князівства можуть носити білу зброю без дозволу. Слід згадати, що згідно з традицією верховинців чоловік з цього племені витягнувши кинжал, не може його вложити назад без зранення когонебудь. Дуже часто верховинці, які не можуть зранити своїх неприяте́лів, довають кинжал, легко зранивши себе наперед у руку.

— Хто виграв на лотерії. В нинішній тяглені Держ. Клас. Лотерії впади між ін. такі більші вигри: 15.000 зол. на ч. 9864, 10.000 зол. на ч. 4495 83950 103779, 5.000 зол. на ч. 85161 102459, 2.000 зол. на ч. 75883 83875 84218 91714 95114 10553 109708 117417 125820 142347 144819 150855 1.000 зол. на ч. 3110 5472 10143 10572 11089 31892 33478 37585 41377 49034 53979 55919 56990 61787 68825 73254 81283 86495 87253 93471 100304 104930 104754 110695 110957 111777 115943 115326 128 320 141726 144444 146497 147745 148224.

— Замість вінка на могилу бл. п. п-ні Каменітської з Авдиковських Лисинської, своєї колишньої великої Добродійки, склав д-р Василь Сімович на дар „Просвіти“ 25 зол.

— Цікаві нахідки з III—V в. в околицях Керча. В околицях м. Керча на Кримі наукова експедиція натрапила на цікаві нахідки з III, IV і V. віку перед Христом. Це останки грецького цвинтаря і сліди римської осади. Археологи віднайшли теж руїни старинної святині з добре збереженими дорійськими капітелями і відломками

кольорового мармуру, з якого будували жертвенні столи. Археологи знайшли теж багато шклянної і глиняної посуду, гарну вазу, кілька монет з римських часів і прегарно збережене теракотове погруддя. Це дуже цікавий документ, бо вказує, як далеко на схід сягали впливи старинної грецької і римської культури.

— Львівська хроніка. При вул. Купелівій ч. 4 дійшло в четвер 15. ч. м. до суперечки між будівельними робітниками: 29-літнім Василем Літманом та Йосифом Несторовським за дошку. Підчас суперечки Несторовський зранив ножом Літмана в околицю серця і він негайно помер. При вул. Ягайлонській авто зударилася з міським автобусом, що має ушкоджений болотник.

— „Заробив“ три тижні арешту. Стефан Піранник мав відсидіти три дні в арешті. За 3 зол. цю кару за нього відсидів його приятель Атаназій Біличак, який оголосився замість С. Піранника. Біличак відсидів уже два дні, але третього дня виявилася його правдива імя й оба станули перед самбірським судом, який засудив обох на 3 тижні безоглядного арешту. За три зол. і два дні арешту Біличак заробив ще три тижні.

— Стада вовків появилися у лісах кременецького повіту і загризали кілька коней, що паслися на краю ліса недалеко Угерська.

— Збірний договір у банках. Міністерство суспільної опіки затвердило збірний договір, заключений з банковими підприємствами в Польщі. Новий збірний договір передбачує найнижчу платню 200 зол., 13-у платню і автоматичні аванси.

— Великі маневри на Волині почалися в четвер 15. ч. м. Уже від кількох днів міста, містечка і села на Волині переповнені відділами піхоти, кінноти, артилерії, саперів, летунства і панцирної зброї. Червоні і блакитні вирушили зі Стулби та Путиляки і на численних горбах дійшло до першого зудару противників. Червоні відкинули блакитних поза ріку Стулбу. Дальший наступ червоних стримала кіннота блакитних і тепер боєва акція відбувається на 40-кілометровій відстані ріки Стулби.

— Дитячі недуги. В клініках для дітей зживають природну гірку воду „Францішка Йосифа“ вже при малій затримці запорах з успішним вислідом.

† Посмертні згадки.

КАРЛО СКОЧДОПОЛЬ.

У Станиславові помер 6. ч. м. Карло Скочдополь, церковний маляр, у 77-ому році життя. Похорон відбувся 8. ч. м. В. Й. П. І.

— Смерть представника найменшої республіки. В Римі помер несподівано гр. Манасей ді Контате, надзвичайний посол найменшої республіки Сан Маріно при Апостольській Столиці. Сан-Маріно — це незалежна республіка в Італії недалеко Ріміні і має свого дипломатичного представника при Апостольській Столиці.

— Колективізація між кочовиками. Північну частину Красноярської області над берегами Ледового Океану замешкує племя кочових евенків. Єдиним заняттям цього племені було доведеться в лісах сибірської тайги. Тепер союзна влада переводить колективізацію між цими кочовиками. У нових колективах союзна мушкетує евенків працювати на рілі. В байкальському районі Союзу оселили 22 родини згаданих кочовиків, у чунському районі 41, відобрали зброю.

— Дві летунські катастрофи. Недалеко Казані в Румунії зударилися підчас лету два військові літаки. Один летун згинув, другий врятувався при допомозі легкопаду. — Недалеко Пльзні мусів осісти примусово військовий румунський літак і аби в селянку, яка працювала на полі, так сильно ушкоджений, оба летуни важко поранені.

— Сильна буря на Чорнім Морі. Внаслідок сильної бурі, що панує на Чорнім Морі, затонули два рибальські човен недалеко Тульчі в Румунії. В човнах загинуло чотирьох рибаків і жінка втопилася у водах моря.

— Залізнична і корабельна катастрофа. На шляху Білгород—Сараєво зударилася зі ст. Ужичка Пожега поспішний поїзд з вантажним поїздом. У катастрофі згинувло п'ять осіб. Поранених точно невідомо. — Недалеко Нью-Йорку в Англії зударилися два кораблі: шведський японським наслідком густої мряки й оба затонули. Залозу врятував бельгійський корабель.

— Нову наркозу для недужих, які підлягають важким операціям, винайшов — як пише совітська преса — совітський учений проф. І. І. Дін по кількарічних експериментах. Совітська преса пише, що нова наркоза нешкідлива для організму людини і викликає глибокий сплячий якийнебудь прикрих наслідків, прокинувшись зі сну.

— Нема людей до загального списку населення. Совітський статистичний уряд, що мав провести загальний список населення, опинився дуже важкому положенні, бо не знайшов інтенсивні пошуки знайшов дотепер 35.3 прц. людей, які надаються до цієї роботи. До 15. ч. м. статистичний уряд повинен звербувати 15.633 осіб на керманчів районі де будуть робити підсумки загального списку. Дотепер згаданий уряд звербував тільки 39 людей на керманчів, себто 39 прц.

— Масові саботажі на совітських заводах. В останніх часах совітська влада випустила низку невадних актів саботажів на заводах і шляхах. На ростовським залізничному стані ГПУ викрило три замаху на поїзд, але замахів не знайшло. В середній Азії в кестансько-сибірському залізничному районі диверсанти поперекували зворотні, щоб вести до зудару поїздів, що в останній момент удареними. І в цьому випадку ГПУ викрило замахів.

— Самохід повис на віковій дубі. В районі Швеції трапилася невидана самохідна катастрофа. Пасажирський самохід, що їздив великою швидкістю, впав на гострому вигині на бар'єрі і полетів у пропасть. Свідками цієї чорної колії об'їздили велетенського розміру сосні дуба і тому п'ять пасажирів, що потовкнулися Подорожні провели ніч під навісом дуба і щойно рано закликали на допомогу доколичних селян, які швидко спустилися на землю. Самохід стягнули на землю зрубувавши дуба.

— Страж театральних службовців. В театрах у Лодзі дійшло до конфлікту дирекцією та технічним персоналом. Службовці театрів домагаються звороту обсягу вкладок, що їх відтискали їм згодом за виконанням внагорода за т. зв. візні дні з виконанням, коли то вони працювали 7 днів у тиждень.

Масові арештування в Судетах.

Німечке Інформаційне Бюро повідомляє з Егеру, що в цілих Судетах жандармерія з політичною поліцією переводить масові арештування службовців судетсько-німецької партії.

Чимало німців переодягнуто силом у військові однострої та вивезено у глибину держави.

ВИНЯТКОВИЙ СТАН ОБОВ'ЯЗУЄ ВЖЕ В 12-ОХ ОКРУГАХ.

Праський уряд розтягнув винятковий стан

ЕНДЕКИ ЗБОЙКОТУЮТЬ ВИБОРИ ДО СОЮЗУ І СЕНАТУ?

Польська преса пише, що в середу 14. ч. м. відбулася нарада провідників „Стронніцтва Народового“ у справі виборів до союзу і сенату. Зближені кола до цієї партії закликають, що головна управа „С. Н.“ рішила однодушно не брати участі у виборах до союзу і сенату.

також на окрузі Грасліц та Йоахімсталь — тепер він уже обіймає 12 судетських округ.

СУДЕТСЬКІ НІМЦІ ВИПОВІДАЮТЬ ПОСЛУХ ЧЕХСЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ВЛАДІ.

Військова влада візвала в різних околицях Чехословаччини резервістів під зброю. Німці бойкотують наказ і не зголошуються до війська.

ПРЕСОВІ СПРАВИ ПРИДІЛЕНІ ДО СПЕЦІАЛЬНОГО БЮРА.

ПАТ повідомляє, що пресові справи у президії ради міністрів приділено до бюро спеціальних доручень, на чолі якого є д-р Мечислав Лелецький.

Початок дискусії у раді Ліги Націй.

Швеція та Голандія не визнають лігових санкцій.

На віткривому засіданні ради Ліги Націй почалася пополуноді дискусія над діяльністю Ліги в минулому році.

Перший промовляв шведський міністр закордонних справ Сандлер, який ствердив, що Ліга Націй не могла довести до розброєння ні залобити війнам; всі важливі події виривалися від впливів Ліги. Тому шведський уряд вважає, що санкційна система не має для нього обов'язкового характеру і домагається дефінітивного висвітлення справи 16. статті та ревізії пакту Ліги.

Опісля голландський міністр закорд. справ Патіні заявив, що продовж останніх десяти років виявилася, що успішне стосування санкцій неможливе. Голландський уряд повідомляє, що санкції не мають для нього обов'язкового ха-

рактеру.

У бюрі Зорів Ліги розвинулася дискусія над тим, яка комісія має зайнятися дискусією над реформою 16. (санкційної) статті пакту. Справу передано політичній комісії.

ПРЕМ. ЧЕМБЕРЛЕН У НІМЕЧЧИНІ.

Прем. Чемберлен прилетів літаком до Мінхену в год. 12.30 вполудне.

23-ОХ УБИТИХ, ПОНАД 200 РАНЕНИХ.

Судето-німецька партія оголосила комунікат в Егер, що в останніх сутинках у Судетах згинувло 16 німців і 7 чехів. Число ранених німців перевищує 200 осіб.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

П'ятниця 16. 9. год. 8. „Носки в ноці“.
Субота 17. 9. год. 8. веч. „Іван“.

Театр ім. Мотларевського.

ГОРОДЕНКА:

16. 9. Лісова пісня.
17. 9. Пригода в Чарчі.
18. 9. Орденя.

Український Народний Театр ім. М. Садовського.

ВЕЛДЖ:

16. 9. Мавста.
17. 9. Востанова.
18. 9. Гетьман Полуботок.

ВНУДА:

16. 9. Пісня Бескиду.
17. 9. Гетьман Полуботок.
18. 9. Мавста.

ЗА РАВНО:

16. 9. Востанова.
17. 9. Пісня Бескиду.
18. 9. Чесна Оузанна.
19. 9. Гетьман Полуботок.
20. 9. Мавста.

Театр небагато записав до Львова з історично-народним репертуаром. Нові декорації арт. Вобинського.

Український театр Йосифа Стадника сеньора.

БОРШЧ:

16. 9. Виступ Стефи Стадниківної.
17. 9. Подвійна бухгалтерія.
18. 9. Граші.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави“; „Північ зима“.

АПОЛЛО: „Індіанці говорять“.

АТЛАНТИК: „Вулиця гризу“.

БАЛТИК: „Колі півте бузок“.

ВАНДА: „Маленька чарівка“ і „Варієте“.

ІРАЖИНА: „Верес“ на ос. Родзевичівни.

ЕВРОПА: „Я помилувався“ з Шарлем Боме.

КАСІНО: „Моделька“ (Джон Крофорд).

КОМЕРНИК: „Друга молодість“.

МАРУСЕНЬКА: „Інститутка“ (Д. Дарбів).

МЕТРО: „Знахар“.

МІРАЖ: „Велике Бетовенське кохання“.

МУЗ: „Маленький джентельмен“, „Повір мені“.

ПАЛІС: „Шікаго“.

ПАКО: „Космічний під Рапаллієм“.

РАЯ: „Дипломатична жінка“.

РІАЛЬТО: „Кафе Метрополь“ з Лютером Ванг.

РОКСІ: „Роберт і Вертра“.

СВІТ: „Мужчина за заслоною“, „Радосія Батіст“.

СТИЛІВЕ: „Кохання в кайданах“ і ревія.

ТОН: „Серце і шпала“, „Дипломатична жінка“.

УТІХА: „Чорт побережак“ та ревія.

ХІМЕРА: „Мариотратка дочка“.

ФОТОПЛАСТИКОН:

(на Маріївці).

„Гаркіш-Партенікхен“.

ФОТОПЛАСТИКОН „СВЯТОВІД“:

(вул. Коперника ч. 11 дім Ф-и Кайм і Син)
Індія — Цейлон — Мадрас — Кольмбо.

Присилайте передплату

Львівське Радіо.

П'ятниця, 16. вересня 1938.

6.45 Рухливі, 7.00 Радіопрограма, 7.15 Концерт салону орк., 8.00 Для шкіл, 8.10 Добродійний наймозащис; оповідання М. Конопницької, пісення, поезія, мелодія, 11.00 Для шкіл: „Той, що відважиться бути мудрий“, ауд. для дітей, 11.30 Фрагм. з опери Візета, пд., 12.00 Популярна ауд., 14.00 Нар. танки, з пд., 14.15 Популярна ауд., 15.15 Для дітей, 15.30 Гутірка з хором, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт орк. мажоризма, 16.45 У країні дикого козики, 17.00 Вісник вістки з міста та провінції, 17.10 Пісні з полонезами: „Озеро“ у вик. дівчат, симф. орк., пд., 17.45 Модя, 17.55 „Альо, повір!“ 18.00 Хемінгвей та загальна жін-

тя, 18.10 „Торний експрес“ словесно-муз. ауд., бас у супр. форт., 18.45 Літер. поїмки, 19.00 Камер. концерт, ескр., альтівка, віол., форт., 19.25, 20.55 Актуальна гутірка, 13.35 „Оповідання в казках“, розр. концерт: симфон. орк., хор реверсера, форт., 20.45 Веч. денник, 21.00 Кіттилі сонетів А. Рабінського, 21.10 Легка музика у вик. орк., 21.50 Спорт. вістки, 22.05 Концерт бажань, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (надає Варшава II).

Субота, 17. вересня 1938.

6.45 Рухливі, 7.00 Радіопрограма, 7.15 Орк. музика, 8.00 Ауд. для шкіл, 8.10 Кін-жасно тижня, поїмка ауд., 11.00 Для шкіл: Оповідання пісення, 11.25 Р. Штраус, пд., 12.05 Популярна ауд., 14.00 Музика з пл., 14.15 Обідова музика у вик. орк., 15.05 Господарські та супр. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Театр Улан для дітей: „За сімома горами“, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт: салону, тріо, теор, форт., 16.45 Гротески давнього права, 17.00 Вісник вістки з міста та провінції, 17.10 Новина від світа та з пд., 17.45 Сніг у перспективі століть, 17.55 Гальо, спорті, 18.00 Наша програма, 18.10 Славні пісні як композитори, форт., 18.45 Нові поезії Леоп. Стафа, 19.00 Пісні, муж. хор, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Пісня і танок, нар. капеля, муж. і жін. хор, солісти, 20.00 Гасло: „Повір!“ серед закордонних полків, Рінк, 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами, 21.10 Із фільм і опереток, орк., 21.50 Спорт. вістки, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Останні вістки, 23.05 Легка й танк. муз. з пл. (надає Варшава II).

Неділя, 18. вересня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Музика у вик. орк., 8.00 Радіопрограма, 8.15 Для шкіл: Хліб, Гаветка, Зміни плодів, Грають гармоністи, 8.35 Львів адоронти, 8.40 Політика, що забезпечує збільшення врожай, 8.50 Хліб, скринька, 9.05 Нар. музика з пл., 9.15 Трансм. з Тарнова: Репортаж, богослуження, концерт, 11.45 За хлібом на чужину, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Дякошин В. Сиромокі, 13.15 Орк., хор, 14.40 Трансм. з об'єктивів і передачі військ. інженеру тарнівському полку, 15.05 Для шкіл: Огляд ринків різних продуктів, 15.50 Трансм. з Камоніці (Хемінг) мішар. метну козачого меча Польща-Німеччина, 16.40 Опис. ресіталь А. Швайської в супр. форт., 17.10 Легка музика з пл., 17.30 Звук. тижневик, 18.00 Радіо у гостині у літній, орк., спів; у перерві в год. 19.00 Хвилина бюра студії, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Популярна словесно-муз. ауд., 20.35 21.40 Поїт. огляд, 20.50 Веч. денник, 21.00 Варто жити, весела ауд., 22.00 Від передмістя до передмістя, словесно-муз. ауд. (оповідання з водовідів), 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

П'ятниця, 16. вересня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00 Розр. муз., 17.00 Нім. пісні у вик. сол., 19.00 Увертюра та апері, 21.10 Нова розр. музика, БІЛГОРОД 18.10 Нар. пісні, 18.45 Сиринка, ВУДАПЕШТ 18.30 Орк. концерт, 17.30 Біол., 19.40, 20.00 Циг. музика, 21.00 Фінський вечір, орк., сол., ВІДЕНЬ 15.30 Сценки, 16.00, 17.10 Концерт симф. орк., 18.45, 19.00 Моцартові твори у вик. сол. і симф. квартету, 20.10, 21.00 „Весела вдова“ оп. Легара, КОШІЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 М. Шарф, „Вартовий“ оповідання, Концерт орк., МІЛАН 17.15 Со-зрел, форт., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 „Статус-кво“ оп. Куїні, ПРАГА 18.20 Легка музика, 20.00, 21.00 „Са. Людмила“ орт. Двока, РАДІО ПАРИ 18.00 Серія, 18.32 Для жінок, 20.15 Пісні, 20.50, 21.00, 22.00 Театр Улан „Ля Сіт де Вел“ драма Делла, РИМ 17.15 Танк. муз., 21.00 Розр. програма, 22.10 Орк. музика, 23.15 Танк. музика, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 19.25 Сонети у вик. сол., 19.50, 20.00, 21.00, 22.00 „Травіта“ оп. Верді, ШТУТГАРТ 20.10, 21.00, 22.00 „Фіделіо“ оп. Бетовена.

Субота, 17. вересня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Пісні, 18.00 Легка муз., 19.00 Розр. музика, 20.10, 21.00, 22.00 „Восем“ оп. Пушні, БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Вес. вечір, ВУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 17.30, 18.00 Циг. музика, 18.30 Концерт солісти, 19.25, 20.00 Орк. концерт, 21.15 Джек, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15, 14.10 Розр. концерт, 20.10 Веселий вечір, 21.00 „Віслюк на слово чорт“, ауд., 22.30,

23.00 А завтра неділя, розр. концерт, КОШІЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Спортові актуальні Закарпаття, Марі Шлаер: „Із піснями у пластунів“ пд., МІЛАН 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Фальстаф“ оп. Верді, ПРАГА 18.20 Салон. музика, 20.25, 21.00 Розр. муз., хор, солісти, РАДІО ПАРИ 19.00 Балетова музика, 17. і 18. століття, 20.15 Камер. музика, 20.30, 21.00 Театр Улан, 22.55 Симф. музика, 23.00 Танк. музика, РИМ 17.15, 19.31, 20.30 Розр. концерт, 21.00 Комедія, 21.40, 22.00 Концерт квартету, СОФІЯ 17.00 Камер. муз., 19.00 Легка муз., 18.45 Квартет мандоліністів, 20.00 Сінк, 21.45, 22.00 Легка й танкова музика.

Неділя, 18. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. мелодія, 20.10 Пісні і танки народні, 22.30 Веселі мелодії, ВУДАПЕШТ 16.35 Циг. музика, 18.30, 19.00 Орк. концерт, 22.00 Вісник орк., ВІДЕНЬ 14.00 Оперетковий мелодія, 15.30 Квартет істор. Гайдна, 16.00 „Відень грає“ веселе полонеза, КОШІЦІ 8.20 „Гутірка слівка з русинів“, 9.00 Передача з Мухомова: Гр. іст. богослуження, хор із села Пістрия, 18.00 Про наших композиторів, Нар. пісні співач. хор із Пістрия, Делла, 18.45 Закард. огляд, ЛЯПІЦІ 15.20 Симф. форт. музика, МІЛАН 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 „Вдова“ ком. Сімоні, МІНХЕН 20.10 21.00 „Кравець із Шенаву“ оп. Бранд-Бука, ПРАГА 17.15 Розр. музика, 18.00 Перли чеської музики, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Русалка“ оп. Двока, РАДІО ПАРИ 18.00 Розр. музика, 19.00 19.30 Спенко, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.00 18.00 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 Муз. вечір: „Із Пасіоне“ орт. Маліера, „Андерсенова казка“ в муз. обробці.

БІРЖА.

Львів, 15 вересня 1938

Гроші.

Купно-продаж: Бельги бельг. 90.17 89.70 Долари американські 5.31.50, 5.28.50 Долари канад. 5.30.50—5.28.00 Франк. франк. 256.84—285.10 Франк. фр. 14.95—14.26 Франк. швейцарські 120.30—119.50 Фунти англ. 25.58—25.42 Гвінейські 100.25—99.75 Корони ч. 14.30—13.80 Кор. дан. 114.20—113.35 Кор. норв. 128.43—127.45 Корони шв. 131.49—130.90 Ліри італ. 20.19—19.50 Марки фінан. 11.33—11.15 Марки нім. 70.00—72.00 Тел. Австр. 25.30—24.70 Марки нім. срібні 87.00—84.00

Янци.

Банк Польський 124.50 Цукор, 37.70 Вугіль 35.63, Лізюп 81.5, Моджеві 17.25, Острожець 64.0, Стараховичі, 44.50 Габербурш 57.25

Папери

4 і пів проц. внутр. 67.00, 66.35 3 і пів, 1 см. неопт. серія 94.00 3 і пів, 2 см. 85.75 серія 95.00 3. конверс. 70.00 прем, дол. 42.00 4 консоли. 66.30

Тенденція здержана.

ШНИ „МІСЛОСОЗУ“

Львів, 15. вересня 1938.

1 кг. масла десерт. бавок без оп. 2.65 вод., 1 кг. масла бавок. авк. з опад. 2.70 вод. милого 1.4—1.5 сот. 1 кг. авк. 1.15

Тенденція на масло та яйця сильна, на мило здержана.

Радіокулік.

БОРТЬБА З РАДІОХИНАКТОМ В ЮГОСЛАВІЇ.

Перша подорож пропагандового авта по Югославії викликала, що в цій державі є величезна кількість радіохинактов. Через те радіо не тов. у Білогороді подало до відома цілого населення, що власники не зареєстрованих приймачів, підлягають карі 900 динарів. Варіаном відповісти теж і громадянство до боротьби з цим надзвичайним. Товариство зібрало 800 динарів нагороду кожному, хто повідомить автату, що відкрив неарегістрований приймач. Безсумнісно це спричинило до зменшення кількості радіохинактов, але також спричинило до розвою доносі між громадянством Югославії.

ЮГОСЛАВІЯ НЕ МАЄ ПОПУЛЯРНОГО ПРИЙМАЧА.

Югославський радіо-пропагандовий автотурнір у другий подорож по державі. В часі цієї подорожі відвідало автотурнір 37 міст та сел. Провірено автотурнір 425 радіопр. приймачів. При чому виявлено, що радіопр. абонентами є автотурнірні опішники, вчителі, урядовці, лікарі та купці. Селани майже досі не

ВЕСНЯНИК
усуває
печаль

ЦЕРУ
очисає
і відмолює

ДРА ШТЕНЦЯ

БЕЛІ...НА

мають спромози бути приймача, тому, що ці апарати за дорого. Югославія не має дешевого 2-3 лампового приймача, потребу якого сильно відчувається.

РАДІОХИНАКТО В НІМЕЧЧИНІ.

Від Львита до черниці р. везування в Німеччині 238 радіохинактов. В останні випадки звідки амністії, кару зрешало. Тільки у двох випадках усям неарегістрованих радіохинактов дозвільно визначено, 75 засуджено на грошну кару від 5 до 60 мр.

ОПОВІСТКА.

Поділя. Управлі харчів, ресторани „Гастрономія“ у Львові, вул. Косішків 3 складають цілу дорожню широкую і безкапінні облі, які вона мені викли- тим дає мені змогу продовжувати науку. Степан Казимирно, студент консерваторії.

Для найбільшій аложки в нашій Аз міністрації п. Шутрова Вишнік 2 год.

КУПНО — ПРОДАЖ

ВУГОЛЬ, кокс, дрова продаж КАЛІТЕК Байка 14, тел. 285-24. 1682 15-2

РІЖНІ

1 ЗОЛОТИЙ — перероблюю капелі жіночі, мужські, найновіші моделі. Не пернина 26, подіра. 1944 3-

ТОЛОЧУ десні на площах, оковані Волоська, Львів, Соборського 12, тел. 217-04. 1863 4-

ЛЯБОРАТОРІЙНІ ПЛАЦІ, калітні, латричні, найдешевше тільки у крібі „ПАЛІОМ“, Гетьманська 22, побі Музею. 1730 5-

МЕШКАННЯ

НІМНАТА сонячна, змеблована до 12 найгу: Байка 26, 12. 1970 14-

НАУКА

СОЛІДНІЙ інструктор, студент муз. автотурнір у Львові, приготував до книги з обслуговування нового типу. Згодом зна до „Діла“ під „Воїнами“.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

СТУДЕНТ шукає жоговедувати автотурнір в урядовій інституції у Львові. Знаю мови німецьку і французьку. Згодом зна під „Філософ“.

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ

з першорядних фабрик поручає по думі низьких цінах

І. ТІГЕР ЛЬВІВ, вул. Гуртіан заліз. Личаківська 24 а

ШВАЛЬНЯ „ЕМКА“

ПІДВАЛЛЯ 1.

поручає по приступних цінах мужські і жіночі білі, постіль, піжами, шов. рочки, блязочки, спіднички. Охорони плаці. — Замовлення із власних і пр. несених матеріалів виконує до 24 год.

[illegible]